

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Szociál-liberálisizmus.

Budapest, október 15.

(x.) Ezt a jelszót ma egy képviselőházi közbeszólás dobta oda a nyilvános diskussziónak. Érdemes egy kissé behatóbban foglalkozni vele, különösen az ugynevezett *vigérvajlaslat* tárgyalása alkalmából.)

Maradjunk csak meg bátran ennél a név-nél: *vigérvajlaslat*. Egészen jól jellemzi ez azt a törvényjavaslatot, amelynek az a nyíltan bevallott célja, hogy a vidék iparát, kereskedelmét, de egyúttal fogyasztóközönységét is, a *vigécek* gyűjtőneve alatt ismeretes utazó ügynökök bizonyos fajtájának a visszaélései ellen megvédelmezze. Ezt a javaslatot esztendőnkön át követelte az ország husz kereskedelmi és iparkamarája közül tizenkilenc; mikor megjelent, hangos örömmel üdvözölte mind a tizenkilenc; mikor a törvényhozás elé való terjesztése késett, hangosan sürgette mind a tizenkilenc; és most, hogy a törvényhozás végre foglalkozik vele, türelmetlenül várja törvénynyelvét mind a tizenkilenc. Csak egy kamara foglalt ellene állást: a budapesti. Ez az egy különvélemény éppen nem alkalmas megdönteni azt a valóságot, hogy az egész magyar vidéki kereskedelem és ipar életbevágó érdekeinek megoltalmazását látja benne, ha a javaslat intenciói megvalósulnak. Ebből pedig az következik, hogy a kormány a közvélemény legilletékesebb részének a kívánságát teljesítette ezzel a törvényjavaslattal. És következik belőle az is, hogy semmi, de semmi alapjuk sincs azoknak a támadásoknak, amelyekkel a liberálisizmus nevében illetik a javaslatot.

Ha nézzük a javaslatot abból a szempontból, hogy a vidéki kereskedelemnek és iparnak nyújt védelmet: ez közgazdasági politika. Ha azt nézzük, hogy magyar kereskedőket és iparosokat véd idegen cégek utazói ellen: ez nemzeti politika. Ha azt nézzük, hogy a fogyasztóknak, még pedig a szegé-

nyebb osztályokhoz tartozó fogyasztóknak a behálózását, félrevezetését, kizsákmányolását akarja meggátolni: ez szociális politika. De a politikai szabadelvűségnek, vagy a reakciónak a cirkulusait semmiképpen sem érinti az a tilalom, amely a magánfogyasztók ajtajától visszaparancsolja a házaló ügynököket, vagy hát, mondjuk: vigéceket.)

A képviselőházi vita rendjén egyetlenegy hang emelkedett csupán a javaslat ellen. Minden felszólaló örömmel üdvözölte Hegedüs Sándor javaslatát, Mezei Mór kivételével, aki azonban szintén nem keverte bele a kérdésbe a liberálisizmus jelszavait. Ezek a jelszavak csupán a sajtó egy részében bukkantak fel, még pedig teljesen jogosulatlanul.

A kereskedelem és ipar képviselői sohasem tartanak a reakcionárius áramlatokkal; nálunk legkevésbé. Hogy a kereskedelmi és ipari érdekeltség legitím képviselője csaknem egyértelműen a javaslat mellett foglalt állást: ez még akkor is kizárná a javaslat céljának a reakcióval való minden közösségét, ha nem tisztán gazdasági és szociális követelmények kielégítéséről volna szó. Hiszen végre az igaz, hogy a liberálisizmus már természeténél fogva is minden jogosult érdeket tisztel és oltalmaz. De hogy ez a javaslat sem tesz egyebet, azt igazolja többek közt a Magyar Kereskedelmi Utazók Egyesületének a fölterjesztése, amelyre mai beszédjében a kereskedelemügyi miniszter is hivatkozott, s amely egész határozottan kijelenti, hogy a magyar kereskedelmi utazóknak, akik magyar nagykereskedőket és magyar gyárosokat képviselnek, nincs kifogásuk a javaslat intenciója ellen; nincs kifogásuk a vidéki kereskedelem és ipar védelme ellen, mert nekik különben is csak a kereskedőkkel és iparosokkal van összekötöttségük, s így ezeknek a védelme az ő érdekek is.

Az volna hát a liberálisizmus sérelme, hogy az a néhány ezer ügynök, aki a magánfogyasztókat keresi fel, elveszíti a kenyerét?

Ha ez a liberálisizmus sérelme, akkor nem kisebb sérelme a liberálisizmusnak az, hogy az összes vidéki kereskedők és iparosok a pusztulás szélére jutottak, éppen ama bizonyos utazók üzelméi következtében. Nagyon helyesen emelte ki Hegedüs Sándor mai, különben is talpraesett s ügyes felszólalásában, hogy nem az a szabadelvűség követelménye, hogy tünjük a visszaéléseket, pusztulni hagyjuk a kis embereket, pangani a vidéki városok kereskedelmét és iparát. Helyesen mutatott reá a kereskedelmi miniszter ugyanakkor arra az igazságra, hogy ezeknek a veszedelemben jutott érdekeknek a védelme annyival szükségesebb, mert ha ezek az eminens és mindennapi szükségességek az egyik részről nem nyernek kielégítést, akkor másfelé fordulnak és ezek aztán nem tesznek majd különbséget a politikai irányok közt. Erre jött az a közbeköltés, hogy ez a szociál-liberálisizmus. Igenis ezen a ponton már érintkezik a szociális kérdés a szabadelvűség kérdésével. A szabadelvűségnek legsajátabb érdeke, hogy ne zárkozzék el a mindennapi élet égető kérdései elől, hanem éppen ellenkezőleg, ragadja a maga kezébe azoknak az érdekeknek a védelmét, amelyekben a gyengébbek igazsága szólal meg, amelyek a tömegek lelkét hullámszába hozzák. A liberálisizmus termékenyítse meg magát a szociális igazságoknak megtermékenyítő eleméntumával, amelyek a mai kor uralkodó problémáiként jelentkeznek és ne tagadja meg a saját lényegét azzal, hogy idejüket mult doktrinákkal sáncolja magát körül.

A manchesterizmus ideje elmúlt. Meghalt a manchesterizmus, amely a közgazdasági téren magának sajátította ki a szabadelvűséget. Halott igazság lett az a régi igazság, amelyre annak az iskolának a hívei esküdtek; amely csak a közérdek oltalmára állított fel tilalomfákat, egyebekben pedig a *laissez faire*, *laissez aller* jelszavának hódolt. Olyan régi igazság ez, hogy már — nem is igazság.

TÁRCA.

Prolog.*)

— A Népszínház jubileumára. —

Írta: *Abrányi Emil*.

Most huszonöt éve! Taps volt itt, viharzó.
Akkor szállt föl innen az első magyar szó.
Színházavatóknak dalos ajku népe
Küldte mint hozsannát az Isten elébe.
Kedves volt az Úrnak a magyar szó bája.
Kegyesen fogadta s áldást mondott rája.
Azzal küldte vissza, hogy megszapordják,
Nőjjen, mint a cédrus, soha el ne fogyjék!

Megfogant az áldás! Huszonöt év óta
Cseng itt a magyar szó és a magyar nóta.
Hódítottál, színház! Teljes a diadal!
Ami fél-német volt, az most egész magyar.
Védted a magyar szót, nyelvünk büszke vára,
Vitted a magyar szót ezrek ajakára,
Aki azt mondják most: Már érzem, belátom,
Hogy a magyar szónál nincs szebb a világon!

Cifra urat, dámát, külvárosi népet
Elvontad magadhoz. Menekült a német
Utcáról utcára. De te ostromoltad.
Vigan, könnyen, bátran mindig odább toltad!

*) Szavaltta *Szirmai Imre* a Népszínház mai disz-előadásán.

Hol a német színház, mely száz évig jó volt?
Elszáradt, leégett. Már tüzre való volt!
Hamva ott a földet termékenyítette:
Magyar, testvér-színház sarjadtt föl helyette!

Nem kényszer okozta fényes diadalmaid!
Vidám kacagásod, az volt a hatalmaid!
Nevető Múzsádnak édes-bájos képe:
Az lopta be magát százezrek szívébe!
És azért vagy kedves, kétszeresen drága,
Mert te benned nyílik a mező virága.
Benned a nagy város elfásult embere
Földünk zamatával szívja magát tele!

Te hozod el nekik a falusi eget;
A vödörös kutagast; a pásztortüzeket;
A kasza pengését; az esti harangszót,
Csengővel, kolomppal lágyan összehangzót;
Erdők, rónaságok vadvirágos táját;
Arató leányok jókedvű danáját;
Egyszerű parasztnak napraforgós telkét,
Üde észjárását, becsületes lelkét!

Ízről izre magyar: jelszavad halálig!
A mi hozzád kerül, mind magyarrá válik.
Idegenből lejtő pajkos operettet
Hű magyar-voltoddal jó magyarrá tetted.
Franciák, angolok élece, muzsikája
Mind céloznak hódol: a magyart szolgálja.

A kik a parasztnban vonzót nem találnak:
Idegen játékon magyarokká válnak!

Pompás Budapestünk márvány-erdejében
Mint egy puha fészék, úgy állasz te éppen.
Fészék vagy valóban: itt dalogtat nékünk
Vig és szomorú dalt a mi büszkeségünk!
Ő, az asszonygyá vált magyar tündér-mese,
Török bíró uram aranyos hitvese,
Népünk dalos lelke, földünk édes lánya:
Nótás pacsirták közt nemzet csalóánya!

E falakon immár multak súlya fekszik.
Hervad, porlad minden. A kő is öregszik.
Csak a szív nem vénül, mely tele van hévvel,
Népének, honának tüzes szerelemével!
Színház, jubilálhatsz! Hű és lelkes voltál!
Hódító erővel nyelvünkért harcoltál!
Hogy virulni lásson a jövő század,
Kérem a teremtőt: áldja meg e házat!

Legyenek áldottak az alap-vetőid,
A közkatonaid és a vezetőid!
Áldottak az élők, áldottak a holtak,
A kik egykor legjobb harcossai voltak!
Tedd rá koszorúdat a dícsők sírjára!
Te pedig, Népszínház eleven Múzsája,
Menj, mint a magyarság, a művészet öre,
Mindig magasabbra! Mindig csak előre!

A liberálismust rosszul szolgálják azok, akik bele akarják szorítani a manchesterizmus koporsójába, hogy ott, az oszladó holtestet az élő-eleven szervezetet is megrohaszssa. A liberálisizmusnak eleven igazságok kellene, mert a liberálisizmus maga is eleven, örökéletű igazság.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, október 15.

A képviselőháznak ma alkalma nyílt kipótolni azt a kis tüntetést, melylyel a főrendiház a minap adós maradt. Ott nem éljenek meg gróf Csáky Albint, mert egyelőre csak papíron, bár királyi papíron jött a méltóságos Házba. A t. Ház nem volt ilyen zárkózott s neki elég volt a kinevezést tartalmazó kézirat felolvasása, hogy lelkesen kiáltsa rá:

— Eljen gróf Csáky Albin!

S ezzel a rokonszenves tüntetéssel kezdődött az ülés, mely különben ma nem tartott sokáig s egy csomó mentelmi ügy elintézésével együtt se töltötte ki a szokásos időt. A megrendelések gyűjtésének korlátozásáról szóló törvényjavaslat általános tárgyalása ugyanis már szombaton befejeződött s így mára az előadó és a miniszter beszédén kívül csak a részletes vita maradt. Ez pedig aránylag gyorsan végződött.

Matuska Péter előadó volt az első szó s ő számolva a t. Ház hangulatával, csak a legszükségesebb jogi reflexiókra szorítkozott.

Már Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter kiterjeszkedett az egész vita anyagára. S nem kevésbé pikáns volt hallani egy minisztert, aki javaslatát csak a — *tulbecsülés ellen* védi. Mert védelemre más tekintetben alig volt szüksége, hiszen a javaslat ellen — minden tisztelettel megérdemlő módon — az egyetlen Mezei Mór szólalt fel, hangot adván annak az aggodalomnak, amely a kereskedő osztály bizonyos rétegében a kereskedelmi szabadság korlátozása miatt fölmerült. Mezei ezt a hálátlan feladatot magára vállalta s olyan heroizmuszal végezte úgy az általános vita során, mint ma is a részleteknél, hogy a barátságosan áramlatban is tiszteletet parancsolt maga iránt. De kivülé aztán más ellenzéke nem is volt a javaslatnak, amelyet ilyenformán a miniszternek alig is kellett védenie. Annál pikánsabb volt, ahogy Hegedűs Sándor sorra lefokozta a dicséretű kérésűknek a javaslatot többre társálni, mint a mi. Egy részlete annak a nagyobb akciónak, melyet a hazai ipar védelme és föllendítése érdekében megindított. Aki tehát többet akar belemagyarázni, vagy éppen a szabadelvűség kérdését akarja a szerény kezdeményezésbe beletársítani: az inkább árt, mint használ. S ebben a tekintetben a tapintatos miniszter megtalálta a formát, hogy minden irányban lenyesse a tulzásokat. Ugyesen háritotta el azok dicséretét, akik úgy akarták feltüntetni a javaslatot, mintha az talán a kereskedők bizonyos kategóriájára ellen irányulna s viszont nem kért abból a dicséretből sem, mely ebből az alkalomból *lipótvárosi* szabadelvűségről próbált beszélni.

— Nem bánt senkit és megvédi a szegény embert! — ebbe a lapidáris mondatba foglalta Hegedűs a javaslat lényegét és ezt a mondatot — mert igaz és ki nem kezdhető — szívesen tapsolta meg az egész parlament.

S nagyhatású beszédének végére volt a miniszternek még egy slágerje is. Minden aggodalommal szemben ugyanis felolvasta azt a memorandumot, melyben a *Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete*, tehát a legjobban érdekelt hivatalos korporációja, már hónapokkal ezelőtt *üdvözölte a törvényjavaslatot* s bár bizonyos aggodalmakat is emlegetett, de éppen a vidéki kereskedelem talpraállítása szempontjából üdvös kezdeményezésnek mondotta a javaslatot. Ezzel a miniszter igazán az utolsó aggodalmakat is eloszlatva s egykét ember kivételével az egész törvényhozás örömmel szavazta meg általánosságban a novellát.

A részletes vita, mint említettük, rövid volt. Egy-két kisebb módosítás esett a javaslaton, de Mezei Mór — az egyetlen, akit erős meggyőződéséből a miniszter sem tudott kiforgatni s most is

lényegbe vágó módosításokkal szeretett volna a szigorú rendszabályok enyhíteni — hiába nyújtotta be módosításait. A t. Ház nem akarta őket elfogadni, de azért ezek a módosítások mégis megmaradnak dokumentumaképpen annak a komoly kötelecsődületnek, melylyel Mezei a kereskedők érdekeit oltalmazni kívánta.

... Csütörtökig nincs ülés.

A képviselőház ülése október 15-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor, Pléss Sándor, Wlassics Gyula, Cseh Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést.

(A megrendelések gyűjtéséről szóló törvényjavaslat.)

Matuska Péter, az igazságügyi bizottság előadója, polemizál az általaános vita során felmerült ellenvetésekkel.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: A törvényjavaslat egy része annak az akciónak, amelyet a hazai ipar védelme és fejlesztése érdekében is szükségesnek tart és természetesen folytatni szándékozik.

A bajok egyik forrása az ipartörvény 50. §-a alapján az utazó ügynökök után a fogyasztóknak részben térvetése, részben kibaszása és a befolygásztástól való elterelése, részben pedig a megrendeléseknek oly centralizációja, amely különösen a vidéki városokban a vidéki ipart és kereskedelmet nagyon érzékenyen sújtja. Ennek következtében törekedni kell a nélkül, hogy a fővárosnak jogosult és saját erejénél fogva méltán megérdemelt szerepén e tekintetben bármilyen irányban változtatni akarjunk, oda hatni, hogy a vidéki városok kereskedelme és ipara is megővőssék a visszaélésektől és oly eszközökkel jusszon, melyek legálabb existenciáját biztosítják. Hogy kellő szakértelemmel, szorgalommal és tökével együtt felvirágozása is lehetővé váljék. A törvényjavaslat tehát csak egy részlet és jelentőségét tulbecsülni egyáltalában nem kívánja. Hogy az iparosok és kereskedők erről hogyan gondolkoznak, azt nemcsak a törvényjavaslat megjelölése után közrebeszélőtt nyilatkozatok bizonyítják száz száma, de bizonyítják egyúttal a törvényjavaslat létesítése előtt kongresszusokban, egyletekben, hírlapokban száz száma menő felvilágosítókat a kormányhoz. (Igaz! Ugy van! jobboldal.)

De különben nem követünk el mi valami erőszakos és barbár dolgot. Olyan kérdés ez, mely a külföldi sokkal erősebb iparral és kereskedéssel bíró országokban már meg van oldva.

Tulajdonképpen miről is van itt szó? Az ügynökök, nem lehet tagadni, az utóbbi időben egészen más feladatot teljesítenek, mint régebben. Régebben igazán az volt a feladatuk, a mit ez a törvény nem ért, ez a javaslat nem módosít, hogy kereskedők, iparosokhoz, gyárosokhoz eljárnak és ott iparkodtak mustrák után megrendeléseket eszközölni. Ez csak az utóbbi évtizedek óta azt lehet mondani, másfél évtized óta fejlődött oda, hogy direkt elmennek a fogyasztókhoz és ott ellenőrzés nélkül, minőségben és árban a rábeszélésnek nem mindig szép eszközeivel olyan üzleteket csinálnak, amelyek sem a fogyasztónak, sem a gyárosnak, iparosnak, vagy kereskedőnek javára egyáltalán nem válnak.

Ami a hazai és vándoriparról szóló törvényjavaslat ügyét illeti, azt azért nem tárgyalta az akkori kormány a főrendiház által, mert jölehet meg volt a megállapodás az osztrák kormánnyal hasonló törvény életbejuttatására, a Reichsrath nem tárgyalhatta volna azt s így az egyoldali intézkedés Magyarország rovására lett volna.

Visszatérve a javaslatra, kifejté a miniszter, hogy tagadhatatlanul sok a panas az ügynökök ellen. Azt mondja Mezei, hogy ha mindjárt hazudik is az az ügynök, ha nem korrektil jár is el, ha nem gentleman is — hiszen hirdetésekben is hazudnak — azért csak hagyjuk őket. Ha vannak visszaélések s azokat egyrészt sikerül megakadályozni, de ta-án nem sikerül más téren hasonló visszaéléseket megátolni; ebből nem az következik, hogy még ott se tegyünk semmit, ahol lehet, hanem az, hogy még inkább megtegyük és minél éberebben és erősebben járjunk el, annál is inkább, mert a hirdetések és az ügynök hazudozásai közt roppant nagy különbség van.

Nem csinál titkot abból, hogy úgy az ipartelejesítésben, mint a tarifaalkotásban, mint más közérdektű intézkedésekben határozottan törekszik arra, hogy a vidéki városok legalább azon tényezők tekintetében, amelyek felett rendelkeznek, a szükséges támogatásban részesüljenek. (Helyesítés.) Ez jól felfogott érdeke a fővárosnak is, a nemzetnek is; mert csak, ha a vidék gazdagodik és fejlődik, csak akkor fejlődik egészséges alapon a főváros is és a nemzet is. Es ne keverjük ebbe azt a szempontot, hogy szabadelvű-e vagy nem szabadelvű. (Élénk helyeslés baloldól.) Vannak dolgok, amelyeknek az által lehet ártani, ha mindenbe belekeverjük; és ilyen a szabadelvűség. (Helyeslés.) A heterogén dolgokat sem telősségi viszonyba, sem bármilyen összefüggésbe hozni egymással nem szabad, nem lehet. Ha tehát itt tisztán közgazdasági bajok orvoslására, a kis emberek védelmére kísérlet tétetik bizonyos visszaélések ellen, ne méltóztatassanak azt mondani, hogy ez nem szabadelvű politika, mert akkor árnyat fognak vetni magára a szabadelvűsége. (Igaz! Ugy van!) Mert tűrni visszaéléseket, veszni hagyni a közgazdasági tényezőket, pusztulni hagyni a kis embereket, pangani hagyni a vidéki városokat és azt mondani: ez a szabadelvűség követelménye, ez egyáltalán nem helyes. Ezzel nagyon hamis világításba helyeznők és

hamis ténre terelnők a szabadelvűséget, annyival is inkább, mert ezek oly eminens és mindennapi szükség, amelyek ha egyik részről nem nyernek kielégítést, fordulnak a másokhoz és nem fognak különbséget tenni — és nem is kell különbséget tenniük — a politikai irányokban, hanem azon tényezőket használják fel védelmi eszközül, amelyek rendelkezésükre bocsátatnak.

Vészi József: Ez a szociál-liberalizmus!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Nem reakció ez az intézkedés, hanem egyszerűen visszatér minden tényező a maga természetes hatáskörébe és mindenki felelősség alá helyez.

Azt mondja Mezei, ne felejtjük el, hogy talán 2000 szegény embernek ...

Mezei Mór: Ezer meg ezer!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: ... jó, ezer meg ezer szegény embernek existenciájáról van szó. Hát nem ezer, de minden egyes szegény embernek existenciája iránt van érdeke. Ha nem existenciájában az által még senki sinos megtámadva, ha azt mondják neki, hogy ne menjen oda, ahol keresnivalója nincs. (Élénk helyeslés és tetszés a bal és szélső baloldalon.) Existenciájában az által még beületes és iparkodó ember megtámadva nincs, ha azt mondják neki, hogy visszaéléseket ne kövessen el. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) Lehető-e mérleget helyesen felállítani úgy, ha azt mondják nekünk: nem szabad törvényhozási intézkedést hoznunk ez ügyben, mert itt esetleg egy pár ezer ember megéltetése veszélyeztetve van, legalább a kereset azon módjában, amelyet eddig üzött; — én tagadom, de állítjuk — azonban megelégedzünk azon száz és százszázokról, megelégedzünk azon vidéki kereskedőkről és iparosokról, akik e miatt szenvednek? (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) Ez nem igazság, legvünk igazságosok, mérlegetlünk a tényezőket a maguk súlya szerint és abban az esetben, ha a mérleg úgy hozná magával, hogy egy pár ezer embernek ily módon keresetét meg kell változtatnia, akkor is inkább tegyük meg ezt, mintsem hogy százszáz veszteségét okozzuk. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

De különben, akik érdekelte vannak, nem úgy gondolkoznak, mint Mezei. Erre egy igen klasszikus adat a *Kereskedelmi Utazók Egyesülete*, tehát elég illetékes tényező ... (Ugy van! Ugy van! baloldól.)

Vészi József: Ez kompetens!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: ... nyilatkozik erről a törvényjavaslatról, amelyet most tárgyalunk; (Halljuk! Halljuk!) felterjesztést intézett hozzám. — előrebocsátom, nehogy azt gondolják rólam, hogy elhallgatom a kifogásokat: tett a törvényjavaslat ellen kifogást a tekintetben, hogy fél, miszerint esetleg telepek és fiókokat fognak felállítani és ily módon kijátszák a törvényt; erről majd beszélünk és intézkedünk, hanem hogy hogyan fogta fel a törvényjavaslatot, arra nézve engedje meg a t. Ház, hogy hivatalos felterjesztéséből egy rövidke passzust felolvassak. (Halljuk! Olvassa.)

Látjuk hogy a vidéki kisipart és kereskedelmet nem hagyja fellendülni, sőt mértékellen versenyével egyenesen meg is akasztja; látjuk, hogy a fogyasztók közönség mennyit szenved a detail-utazók visszaélései miatt és látjuk végül, hogy a külföldi detail-utazók által okozott káros versenynek valamely formában okvetlenül gátat kell vetni. Ki méltányolná tehát jobban Nagyméltóságod hazafias törekvését, mint a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete, melynek tagjai naggyobbrészt gyárosokat és nygerkereskedőket képviselve, csaknem kizárólag vidéki kereskedőket és iparosokat látogatnak meg és így a vidéki iparosok és kereskedők jó vagy rossz üzletmenetét maguk is megérik.

Mezei Mór: Ki írta alá? (Egy hang balról: Auer Róbert írta alá!)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Ez nem váltó, hogy a képviselő az az aláírás kérje tőlem, ez hivatalos akta. (Élénk helyeslés baloldól. Zaj.)

Mezei Mór: Félreértette a kérdésemet a miniszter, ur, én csak az aláíró nevét kérdeztem (Zaj.); mert ez az ur nem utazó, ezt nem lehet majd bezárni!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Az a baj, hogy mindig félreérti a képviselő ur. Ebből méltóztatnak látni, hogy sem a külföldi törvényhozás, sem a hazai helyzet, sem az érdekeltek szempontjából ez a törvényjavaslat nem tartalmaz olyasmit, ami elvetendő, ami veszedelmet hoz az országra és ennek következtében azt hiszem, hogy el is fogadható. Nem akarom és nem is szabad tuloznom ennek a törvényjavaslatnak jelentőségét és hatását. Ez kérem, csak egy kicsiny kis eszköz, azt lehetne mondani, hogy talán egy bizonyos barrikád, amely hivatta van megakadályozni bizonyos hullámzásokat, amelyek egyes igen tisztességes existenciákat már elsepertek. Ebből nem következtetem és nagy hibát követnék el, ha azt következtetném, hogy már most ennek következtében a vidéki iparosok és kereskedők meg lesznek mentve.

Elfogadásra ajánlom a törvényjavaslatot.

Elnök: Megszavazatja a Házat. A többség elfogadja a javaslatot.

(Részletek.)

Barabás Béla módosítványt nyújt be, mely szerint külföldi ügynökök megrendelések iránt a belöldi iparosokat fel nem kereshetik. Ha ezt a miniszter nem fogadná el akkor az 1. §. 4. pontjába kéri felvenni, hogy az iparosok és kereskedők elé, *ugy a belöldi, mint a külföldi* tetsessék.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Az első módosítást feleslegesnek tartja, de a másodikat elfogadja.

Mezei Mór reflektál Visontai megjegyzéseire. Azt mondotta ugyanis, hogy a kereskedelem nem magyar és nem nemzeti. Ez a vád alapatlan. Az 1.

§-hoz a következő módosítást nyújtja be: Az első bekezdésbe szúrassék be ez a tétel:

Más egyéb megrendelés átvétele nélkül kereskedő vagy iparos csak személyesen vagy azok oly alkalmazottai kereshetik fel, ha a megrendelés helyére nézve az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiadott bizonyítvánnyal igazolják ezen minőségüket és ha a kereskedők és iparosok elvállalják a teljes felelősséget azért, melyet az áru minőségére és fizetési feltételeire nézve állítanak.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Mezei módosítását nem fogadhatja el, mert az más akart, mint a törvényjavaslat eszénél, t. i. a magánosok ügyeit érinti és egészen másra akarja fektetni a törvényjavaslatot és anyagi tekintetben a javaslat egészen más jelentőséggel bírna.

Visontai Soma személyes kérdésben kér szót. Alkalmat akar adni Mezeinek, hogy kerülteiben ügyeit rendezze.

Visontai Mór: Hozza maga rendbe dolgait Gyöngyösön.

Visontai Soma: Ismétli, hogy a fővárosi kereskedői osztály nem magyar. Különben sajnálja, hogy amidőn a kereskedői osztályt jóindulattal bírálta, akkor éppen egy fővárosi képviselő támadja.

Barabás Béla a 3. §-nál azt akarja, hogy csak magyar állampolgárokat menlessen fel a kormány e § rendelkezései alól.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter nem járul hozzá Barabás óhajához, mert ez szerződéseink ellen volna.

Pichler Győző hozzájárul Barabás módosításához.

A Ház a szakaszt változatlanul fogadta el. **Mezei** Mór a 4. §-nál a büntető intézkedések ellen ad be módosítást.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Ez a módosítás ellentétben áll azzal az állásponttal, melyet az igazságügyi bizottság és az igazságügyi miniszter előadott. Ez egyszerű elv és ennek következtében el kell fogadni a konzervenciákat is, Nem fogadja el az indítványt.

A Ház a szakaszt változatlanul fogadta el. **Bernáth** Béla az 5. §-nál a következő módosítást nyújtja be:

„Utasítsassék a kereskedelemügyi miniszter, hogy a javaslatot legkésőbb 1901. év elejéig életbeléptesse.”

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter hozzájárul a módosításhoz.

Elnök: Kimondja határozatképpen, hogy a Ház a törvényjavaslatot részleteiben is megszavazza.

(Mentelmi ügyek.)

Báró Feilitzsch Arthur előadó referálása alapján a Ház felülvizsgálta a párvialdi vétéséggel vádolt gróf Forgách Antal, gróf Károlyi Sándor, Gajári Ödön, gróf Tisza István, Olay Lajos, Holló Lajos, Bartha Miklós, Purgly Sándor, továbbá a rágalmazás vétéséggel vádolt báró Földi Miklós mentelmi ügyeit; elegenden megtagadja a hatóság elleni erőszak vétéséggel vádolt Hock János, a becsületsértés vétéséggel vádolt Pichler Győző, végül a párvialdi vétéséggel vádolt Fáy István képviselők mentelmi jogának felülvizsgálását.

(Munkarend.)

Szell Kálmán miniszterelnök indítványozza, hogy a Ház esztendőnkön tartson formális ülést, amelyen átveszi majd a bizottsági jelentéseket s ugyanakkor fog a kormány előterjesztést tenni a munkarend tárgyában. (Helyeslés.)

Elnök: Az ülést egy órákor bezárja.

BELFÖLD.

Magyarország és az osztrák ipar. Bécsben ma jutott a nyilvánosság elé az osztrák nagyiparosok szövetségének választási programja, melynek a magyar ipart érintő része így szól:

Tekintettel azokra a rendkívüli erőfeszítésekre, melyeket Magyarország az állami hatalom rendelkezésére álló összes eszközök latbavetésével kifejt, hogy önálló és a mi iparunkkal való versenyre teljesen alkalmas hazai ipart hozzon létre és a fennálló iparvállalatokat versenyküzdelemben minden irányban támogassa, szükségünk mindenképp sürgősen követelni a kereskedelmi politikai megállapodások lojális megtartását, továbbá, hogy az ipari termelésnek nevezetesen a szociális törvényhozásra vonatkozó előfeltételeit lehetőleg egyenlőkké tegyék (!) és abbanhagyjanak mindennemű, különösen pedig vasuti tarifális intézkedést, mely az osztrák ipareikkel kelendőségét a magyar piacon megnéhezíti. A vám- és kereskedelmi szövetség stabilizálásánál, — amelynek az eddigi tradícióhoz képest való fenntartása és kiegészítése bizonyára kívánatos, — ezeket az igen jogos követeléseket a legteljesebb mértékben figyelembe kell venni.

Ime az osztrák iparbárok testvéri egyetértésbe helyezkednek a mi nagybirtokosainkkal: erősen kívánják a közös vámterület fenntartását. Mindkét kategória legelső sorban és mindenáron a maga terményeinek eddigi piacát akarja biztosítani. De az osztrák nagyipar még ezzel sem éri be, hanem gyanúsít és badarságokat beszél. Gya-

nusít, midőn bennünket a szerződések lojális megtartására óhajt kötelezni. Ugyan mikor szegte meg Magyarországot a maga szerződéses köteleseit? Avagy tán a mi iparfejlesztési törekvéseinkben látják az urak az állítólagos kötelesegszöveget? Hát jegyezzék meg jól az osztrák iparbárok: arról a természetes jogáról, hogy iparát fejlessze és segítse, Magyarország soha nem fog lemondani. Az pedig, amit a szociális törvényhozás egyenlővételéről mond a program, egyszerűen badar dolog. A szociális törvényhozást a kiegyezés nem tekinti sem közös ügynek, sem kölcsönös egyetértéssel intézendőnek. Mi olyan szociális törvényeket alkotunk, amelyeket mi akarunk, nem olyanokat, amelyeket Ausztria akar. Punctum.

A középiskolai tanárok. Dr. Wassics Gyula közoktatásügyi miniszter tegnap a következő táviratot kapta:

A debreceni tanári kör mai közgyűlése mély tisztelettel és hálás érzellemmel üdvözli nagyméltóságodat azon felemelő jóindulattal, melyet az 1901. évi költségvetés keretében az állami középiskolai tanárok érdekében tanusítani méltóztatott. **Dóczy** Imre elnök.

Wassics ezt a köszönetet azért a vívmányáért kapta, melyet a középiskolai tanárok egy régi és jogos kívánásának kielégítésével vivott ki. A legközelebbi két évben ugyanis megtörténik a tanároknak a magasabb fizetési osztályokba emelkedése, amivel egy nagy sérelmük kap valahára orvoslást. A debreceni távirat bizonyára az ország minden tanártestületének elismerését tolmácsolja a miniszter jóakarátért.

A képviselőház bizottságából. A képviselőház igazságügyi bizottsága Szilágyi Dezső elnöklésével ma ülést tartott, melyen az igazságügyminisztérium részéről **Plösz** miniszter és **Vörösmarty** államtitkár, a földmívelési minisztérium részéről **Darányi** miniszter és **Bartók** osztálytanácsos volt jelen. A bizottság mindenképp megválasztotta a **Ferenc Ferdinánd** főherceg házassága alkalmából kiadott nyilatkozat becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat előadójának **Engel-mayer** Józsefet s elhatározta, hogy a törvényjavaslatot pénteken délutáni öt órákor tartandó ülésében veszi tárgyalás alá. Ezután folytatta a bizottság a *termelők és a dohánykertészek* között levő jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Beható tanácskozás után, melyben az elnökök, a minisztereken, **Vörösmarty** államtitkáron és **Bartók** osztálytanácsoson kívül **Bernáth** Béla előadó, **Fest** Lajos, **Györy** Elek, **Nagy** Mihály, **Neumann** Armin, **Barabás** Béla, **Chorin** Ferenc, **Matuska** Péter bizottsági tagok és **Korniss** Ferenc képviselő volt részt, néhány kisebb módosítással és két szakasszal, a 28-iknak és 30-iknak függőben hagyásával, elfogadta a törvényjavaslatnak még hátralévő összes szakaszait. A függőben maradt szakaszoknak és az erdőmunkásokról szóló törvényjavaslatnak tárgyalása szerdán délután 5 órára tüzetvén ki, a közérdekű öntöző csatornák létesítésére vonatkozó törvényjavaslat előadójának **Széchenyi** Józsefet választotta meg a bizottság.

A képviselőház közlekedési bizottsága Tolnay Lajos helyettes elnöklésével ma ülést tartott, melyen a kormány részéről **Hegedűs** Sándor miniszter volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette több új vasut engedélyezését, amelyeket **Kovács** Pál előadó tüzetesen ismertetett. Rövid tanácskozás után elhatározták a miniszteri jelentések tudomásul vételét s minden változtatás nélkül elfogadták a törvényjavaslatot.

A képviselőház közgazdasági bizottsága **Kovácsy** Sándor helyettes elnöklésével tartott mai ülésében tárgyalás alá vevén a kereskedelemügyi miniszter jelentését a központi statisztikai hivatalnak 1901-ik évi munkatervéről. **Hegedűs** miniszter felvilágosításai után elhatározta a jelentésnek helyeslő tudomásul vételét. Az erre vonatkozó jelentésének a Ház elé terjesztésével **Agoston** József bizottsági tagot bízta meg a bizottság.

Uj pártelnök. A szolnoki választókerület szabadelvű pártja, mint tudósítónk táviratozza, ma délután népes értekezletet tartott, amelyen az elnökökkel től visszalépett **Lipich** Gusztáv főispán helyére **Pólya** Bélát egyhangú lelkesedéssel választották meg elnökökké. Az értekezlet a többi választókerületben kívánatosnak tartja a pártszervekedést és e pártszervezetből a vármegyei szabadelvű párt végrehajtó bizottságának megalakítását.

A nagyszabeni kongresszus. A nagyszabeni görög-keleti egyházkongresszus mai ülésén 79 kongresszus-tagnak a megbízó levelét hitelesítették. A többi 90 képviselő mandátumát az állandó igazoló-

bizottságnak adták ki. Azután megalakult a kongresszus és megválasztotta bizottságait.

A szabadelvű pártkör új tagjai. A szabadelvű pártkörbe az utóbbi hetekben sok új tagot vettek fel. Legújabbban a következők jelentekze tagokul: **Kende** Péter ungmegyei alispán, gelsei **Guttman** Izidor nagybirtokos, dr. **Baumgarten** Nándor ügyvéd, **Péter** Pál ujdieki főispán.

A miniszterelnök üdvözlése. **Órley** Kálmán margittai beszámolójáról már adtunk hírt. A nagy tetszéssel fogadott beszámoló után — mint a *Budapesti Tudósító* jelenti — **Buder** Ferenc pártelnök üdvözölte **Órleyt**. **Molnár** Mihály református lelkész pedig kijelentette, hogy ő, noha figgetlenségi érzelmű, hiva **Órleynek** és indítványára **Szell** Kálmán miniszterelnökhöz a következő táviratot intézték:

Órley Kálmán képviselőnk beszámolója alkalmából a margittai választókerületnek nagy számmal egybegyűlt polgárai pártkülönbség nélkül öszinte tisztelettel üdvözlik Nagyméltóságodat, bizalmukat fejezik ki Nagyméltóságodnak hazafias, igazságos, törvényes kormányzása iránt, s isten áldását kérik, hogy nagy tehetségét hazánk javára és boldogítására érvényesíthesse.

Buder Ferenc pártelnök.

A költségvetés. A pénzügyi bizottság 18-ikán délelőtt félhétig tartó képviselőházban, szokott helyiségében ülést tart, amelyen a kisebb tárcaik, esetleg a befelgyi tárca 1901. évi költségvetése kerül tárgyalásra.

KÜLFÖLD.

A khinai háború.

Budapest, október 15.

A béketárgyalások megkezdésének alig áll már valami útjában. Li-Hung-Csang péntek óta Pekingben van s érintkezésbe lépett a hatalmak képviselőivel, akik nem kapták ugyan még meg a tárgyalásokra való végleges instrukciókat, de rövid idő alatt megkaphatják legalább az általános utasításokat a tárgyalások menetére nézve. A hatalmak körülbelül megegyeztek már a tárgyalások alapjaira és követeléseik terjedelmére nézve. Legújabbban Oroszország kezdeményezésére a hágai választott bíróság döntéséről is szó van, s Franciaország és Amerika hozzá is járult ahhoz az orosz részről mellékesen fölvetett eszméhez, hogy a hadi kárpótlás tekintetében esetleg bekövetkezendő véleményeltérésben a hágai bíróság döntsön. Nem tudhatni ugyan, hogy ez mire jó. Khina sohasem volt európai értelemben ezt civilizált állam; sohasem ismerte el, mert nem ismerte a nemzetközi jogot, amelynek felfogására egyáltalában képtelen is, és így a választott bíróság döntését nem fogja magára nézve kötelezőnek tekinteni, hacsak fegyverrel nem erőszakolják rá a döntést. De ártani nem árt az orosz eszme elfogadása, ha nem használja is.

Mai tudósításaink a következők:

(Pekingből.)

London, október 15.

A *Daily News*nak jelentik Pekingből: A németek átvették a pekingi nagy arsenált, amelyet eddig az oroszok tartottak megszállva. A kínaiak temérdek hadiszert hagytak ott, közte ötven régi mintájú bronzágyut és sok modern lövészeret, továbbá kisebb fegyvereket és egyéb szerkeket. A *cár* már kiadta a parancsot, hogy amit az arsenálban találnak, osszák meg a németekkel. Híre jár, hogy a kínaiak visszavonulásuk előtt hetvenhárom aknárt raktak az arsenálban. Az oroszok nyomát sem találták ezeknek az aknáknak. A németek most keresik az aknákat.

(Merénylet a khinai császár ellen.)

Frankfurt, október 15.

Sanghaiból jelentik a *Frankfurter Zeitung*-nak, hogy egy császári ediktum jelentése szerint egy merénylő **Kvang-Szu** császárt menekülése közben meg akarta gyilkolni. A merénylőt elfogták, mielőtt a császárt megtámadhatta volna és lefejezték.

(Lázadások Kínában.)

London, október 15.

A *Morning Post*nak jelentik Sanghaiból 13-iki kelettel: A kvantung lázadás a *dinasztia* ellen, a kvangszui lázadás a *helyi hatóságok* ellen irányul. Egyik lázadás sem irányul az idegenek ellen. A szecsvani lázadás is kizárólag kormányellenes. A jangceovölgyi mozgalom a *dinasztia* ellen irányul. Egész Kínában nagy mozgalom indult meg a mandzsui *dinasztia* megbuktatására.

London, október 15.

A *Daily Telegraph*nak jelentik e hó 12-éről.

hogy a kangjuveji mandzsuelen lázadók Huicsau mellett megverték a császári csapatokat. A császári katonaságból 60 emberről több elesett, a többi futásnak eredt. A lázadók több helységet megszálltak, de nem fosztogatták és nem pusztították el a hitéretítők kápolnáit és házeit. A lázadók kijelentik, hogy egyetlen céljuk a dinasztia megbuktatása.

(Peking ostroma.)

London, október 15.

A Times mai számában közli pekingi levelezőjének naplóját, amelyet a követéségek ostroma idejében írt. A tizenkét hasábos szenzációs tudósításhoz, amely szörnyű vádirat a kínai kormány ellen, a Times a következő megjegyzést tizti:

Ez a jelentés teljesen igazolja a német császárnak a kínai ügyben elfoglalt álláspontját. Kitűnik ebből, hogy a régenscsászárné és közvetlen környezete óhajotta a követéségek pusztulását és hasznát remélt belőle. Kitűnik továbbá, hogy a császári csapatok támogatását és segítették a boxereket és mindent megtettek, ami hatalmukban volt, hogy a követéségeket elpusztítsák. Bizonyos, hogy Kína európai követői Seng és Li-Hung-Csang utján tudták, mi történik Pekingben s folytonos haduzdozással akarták az európai segítőcsapatok megérkezését előidézni, hogy elkéssenek.

(A diplomáciai helyzet.)

Bécs, október 15.

A Pol. Corr.-nek jelentik Londonból: A hatalmak legutóbbi tárgyalásai folyamán az Oroszország részéről egész általánosságban és tulajdonképpen inditvány nélkül fölvetett eszme, hogy a Kínától követelendő kártérítés dolgában a döntést a hága nemzetközi választott bíróságra bizzák, bár mindenütt rokonszenvesen fogadták, úgy látszik, különféle akadályokba ütközik. A hatalmak ugyanis a maguk és alattvalók kártérítését inkább magántermészeti ügynek tekintik, amelyet Kínának minden egyes hatalmassággal külön kell rendeznie, s amely nem igen alkalmas a választott bíróság útján való elintézésre. Az általános érdeklődést pedig a hatalmak kínai képviselői óvatnak meg legjobban.

Berlin, október 15.

A Nationalzeitung értesülése szerint a német kormány válaszolt Delcassé francia külügyminiszter jegyzékére, még pedig barátságos értelemben.

Bécs, október 15.

Mint a Pol. Corr.-nek jelentik Párisból, a japáni kormány hozzá járult a Delcassé külügyminiszter köriratában foglalt javaslatához, csupán az egyik pontnál élt néhány fenntartással.

HIREK.

Budapest, október 15.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király Gődöllőn.** Ő felsége az eddigi megállapodások ellenére ma reggel nem érkezett meg a fővárosba s nem is jön be egész ott időzése alatt Budapestre. A fontos államügyek elintézését kivéve, a király környezetével együtt egész idejét a vadászatoknak szenteli.

— **József főherceg betegsége.** József főherceg állapota — mint Alcsuthról jelentik — teljesen kielégítő. Az eltörtött bokacsont két-három hét alatt teljesen egybeáll; addig pedig kezelőorvosa dr. Boross József tanácsára naponként tüdőrdő és masszázst használ. Tegnap a parkban sétált járógép segítségével. A főherceg téli tartózkodásra Fiumába utazik.

— **Mária Jozefa főhercegnő Edlachban.** A Reichman mellett levő Wartholz-villában még mindig élnek az élet. Ott főhercegnéje Mária Jozefa főhercegnő gyermekeivel csak é hónap végén költözik el belőle. A minap a főhercegnő udvarhölgye, Pallavicini ögróné, továbbá grófi Salm kamarása társaságában megtekintette a szomszédos edlachi gyógyintézetet, melyben még most is, az ősz beálltával, szép számmal vannak vendégek. A főhercegnő asszonyt dr. Konrad Albert, az intézet vezetője fogadta és kalauzolta végig a palotaszzerű épület összes osztályain. Főképpen a Prissnitz-rendszer iránt érdeklődött a fenséges asszony, de megtekintette a svédgimnasztikai termet, a naubemi rendszer szerint berendezett szénvas fürdőt és a többi osztályokat mind és egy órai tartózkodás után megelégedésének adva kifejezést, távozott.

— **Egy elesett hős kitüntetése.** A halottak keveset törődnek a halhatatlansággal. A porladó mell nem domborodik büszkén a csillogó dekorációk alatt. De az élők nem esz vitétzi tettekre buzdítja a halhatatlanság reménye, és a holtak megdicsőítése a fennkölt példák utánzására lelkesíti a fennen dobogó szíveket. Szinte szimbolikusan szép példa az a kínai szokás, mely az élők érdemeit rég elhunyt apáik kitüntetésével jutalmazza meg: megjutalmaztatnak még hült poraikban is az apák, amiért derék ivadékokat neveltek. A siron túl való elismerésnek egy valóban fennkölt példáját szolgálhatta most a mi királyunk, amidőn haditengerészetünknek egy elesett hőst halála után olyan katonai kitüntetésben részesítette, amely élő vitezeink legmagasabb becsvágának a célja. Ő felsége a Kínában hősi halállal kimult Thoman Ede fregattkapitány emlékére a Lipótrend hadikieményes lovagkeresztjével tisztelte meg. Az elesett hős szíve nem érzí már ezt a kitüntetést, de mi élők át tudjuk érezni a fejedelmi szív nemes sugallatát és hálás tisztelettel tekintünk föl a dicső hadurra, ki ily gyöngédséggel tudta kifejezni elismerését a halott iránt.

Bécs, október 15.

A Wiener Abendpost írja: A Zenta hadihajó néhai parancsnoka, montebonari Thoman Ede fregattkapitány, aki Pekingben hősi védelem közben lelte halálát, most, halála után megisztelésben részesült. Ő felsége — mint értesülünk — a csapatai élén elesett tengerésztestet a Lipótrendnek a hadikieménnyel ellátott lovagkeresztjével tüntette ki. Mint a Fremdenblatt londoni táviratában olvassuk, a Times ma közli tudósítójának a pekingi követéségek ostromáról küldött jelentésének befejező részét, melyben a hősiessé halállal kimult Thoman fregattkapitány eljárása ellen oly szemrehányások foglaltak, melyek az eddigi jelentésekkel ellenmondásban vannak. Ma csak ezt jegyezzük meg a londoni lap jelentésére, reméljük, legközelebb a kínai zavarok amaz epizódjáról hiteles leírások közölhetünk, melyek be fogják bizonyítani a vítész tiszt emléke ellen irányuló vádak tarthatatlanságát és könnyelműségét.

— **Hidassy püspök temetése.** Hidassy Kornél püspököt ma délelőtt helyezett örök nyugalomra a szombathelyi székesegyház kriptájába. Majláth erdélyi püspököt bérmlási körutja gátolta a megjelenésben és ezért dr. István Vilmos segédpüspök végezte az egyházi szertartást, gróf Széchenyi Miklós jaáki, Wagner Lőrinc dömölküti apátok, Vurglics Gusztáv felsőörsi prépost és Poda Endre soproni apát-plébános asszisztenciája mellett. A koporsót a püspöki sirtoban Szabó Imre püspök koporsója mellé helyezték. A koporsó után mentek a boldogult püspök udvari papjai, azután Reiszeg Ede főispán fekete díszmagyarban, látjallal bevont karddal és Vasvármegye törvényhatósági bizottsága, valamint Szombathely város képviselőtestülete. Jelen voltak a temetésen: Gróf Jankovich László főispán, Csertán Károly alispán és dr. Ruzsicska tanfelügyelő Zala vármegye képviselőtében dr. Kunez Adol. csornai prépost-prélátus, gróf Cziráky Béla titkos tanácsos, a premontrai kanonokrend, az egész egyházmegyei papság, Németh Antal tankerületi főigazgató, Szárbely, Rosenberg, Förster és Major országos képviselők, Molnár János prélátus és még sokan. A püspök végnedveletet nem bagyott hátra s így a magánvagyonnak örököse a püspök egyetlen nővére, Krisztina. A gyászszert alkalmából a káptalanhoz Széll Kálmán miniszterelnök a következő táviratot intézte:

Kérem, sziveskedjék a főtisztelendő székeskáptalnak őszinte ídálmal és legmélyebb részvétem kifejezését tolmácsolni azon vesztéség felett, amely az egyházmegyét és a káptalant érte. Harminc évi emlékek füznek a boldogulthoz, aki egyháznak hű fia és emyedetlen munkása volt.

Széll Kálmán.

Kondoleáltak még: Taliani nunciús, Faszy hercegprímás, Samassa és Csáska érsekek, Deseucyfi, Ivánkovits és grófi Csáky püspökök, Wlassics Gyula és Hegedűs Sándor miniszterek, Széchenyi Miklós apát, Emmer Kornél s többen.

— **Frigyes császárné betegsége.** Homburg von der Höhe-ről táviratozták, hogy Frigyes császárné régi baja olyan komplikációkkal lépett föl és olyan akuttá lett, hogy keddről szerdára virradó éjszaka környezete és a kezelő orvosok el voltak készülve a legrosszabbra. A beteg császárnéhoz táviratilag hívták Berlinből Renvert tanárt, azonban szerdán valamivel jobbra fordult a beteg állapota és Renvert visszatérhetett Berlinbe. Azóta egyformán nagy beteg az özvegy császárné, de közvetlen katasztrófától nem kell tartani. Habár nagy fájdalom kinezák is az özvegy

császárnét, mégis érdeklődik minden iránt. Ujságokat is olvas, de látogatókat nem fogad, csak éppen Vilmos császár és Henrik herceg mehetnek betegágyához. Berlinből félhivatalosan jelentik, hogy a császárné állapota ma nem változott s a javulás alig észrevehető. A mai bulletin nagyon komolynak és aggasztónak mondja a császárné betegségét. Kedden éjszaka olyan kínzó fájdalmak léptek fel, hogy az orvosok a végkimerüléstől féltették a császárnét.

— **Uj Pazmanium.** Bécs egyik legrégibb, reánk magyarokra nézve is jelentős épületét, a Pazmaniumot legközelebb lebontják. A Schönlaternen-utának évek óta díszje volt a régi Pazmanium, amely helyett azonban most egy modern berendezésű, díszes palotát emelnek Bécs IX. kerületében, a Waisengasseban. Az új Pazmanium három emeletes, frontja kilenc méter lesz.

— **A svéd király beteg.** Stockholmól táviratozták: Oszkár király néhány nap óta a jobb tüdőben észlelt nyákaképződéssel kapcsolatos tüdőhurut következtében ágyban fekvő beteg. A király ereje némileg gyengült.

— **A jegyző nem lehet tartalékos hadnagy.** A közsegi és körjegyzők tegnap az ügyesbajos dolgokat beszéltek meg Budapestén s mivel hogy magyarul beszéltek és csupa olyan ügyet, ami nem haladja meg a jegyzőségen kívül állók tájékozottságát se, megértették minden panasukat, kérésüket, követelésüket. Van azonban a gyűlésnek egy misztikus pontja, amelyet sehogyse vagyunk képesek úgy megmagyarázni, hogy meg is nyugodjunk az okokban, amelyek a konfliktust szülték. Arról van szó, hogy a hatvankilencedik ezred tisztikara állást foglalt az ellen, hogy egy fiatal ember, aki sikeresen tette le a tiszt vizsgát, arany portopéőh jusson. Es ennek az idegenkedésnek semmi egyéb oka nines, mint hogy az illető jegyző. Ez a hivatal és a katonatiszti méltóság nem fér össze — mondja a tisztikar s bár megszoktuk, hogy a katonák részéről sok olyan fölfogásbeli sajátossághoz van szerencsénk, amit közönséges polgári agygyal nem tudunk megérteni, ez a határozat mégis meglep. Miért éppen a jegyző az, aki nem lehet tiszt? Ennek a speciális elbánásnak csak az lehet az oka, hogy a katona urak nem tudják, hogy mi csoda hivatal a jegyző uraké s arra, hogy pótolják léhagzos információjukat, már nem tartották érdemesnek a dolgot. A jegyző tudniillik éppen olyan uri ember, mint akárki más, aki hivatali asztal mellett konceptuspapírosra keresi a kegyeret. Beszéletességén, intelligenciáján, készültőségén forog meg egy vagy több község minden anyagi és erkölcsi érdeke. Valóssággal a szíve dobogása a községnek vagy a környéknek, ami rá van bízva. Hát ugyan mi lehet a kifogás ellene? Nem egy jegyző ellen, hanem az egész osztály ellen, amely nagyban és egészben valósággal támasza a kultúrának, különösen azokon a vidékeken, ahol a föld népének nyomasztó kenyérgondjai mellett se ideje, se vágyakozása arra, hogy szellemileg is foglalatokodjék valamivel és hogy még valami más könyvet is figyelmébe vegyen az adókönyvön kívül. Nemesak a jegyzők, hanem méltán lehet mindenki kíváncsi arra, hogy ki magyarázhatja meg olyan furesán a jegyző hivatalát és hivatását a hatvankilencedik ezred tisztikarának, hogy a tiszt urak — közvélemény a közvéleményben — egyszerűen elvilleg kimondják, hogy a jegyző nem közéjük való. És hogy mit szól az ügyhöz a hadügyminiszter . . .

— **Nagyjaink sírjai.** A keresési temetőben már megkezdtek halottak napja alkalmából a díszítési munkálatokat Újra rendezik és hantolják a sírokat és sok új emlékkövet állítanak fel. E hónap elején hozzáfoglalt a harminc év óta betemetett sirtáblák fölszáshoz, amelyekben a magyar irodalom és művészet több kitűnősége nyugszik. Itt vannak a Kisfaludy Károly, Garay János, Sárosi Gyula, Reviczky Széver, Egressy Gábor, Fancsy Lajos, Udvarhelyi Miklós, Lisznyay Kálmán, Remellay Gusztáv, Hegedűs Lajos és Szentpétery Zsigmond síremlékei, amelyeket bizony megviselt az idő. A fővárosi tanács éppen ezért örömmel fogadta el Gerenday Béla szobrász, fővárosi bizottsági tag ajánlatát hogy ezeket az emlékeket hazafias kegyelethől díjtalanul renoválja és újra fölállíttja. E munkálatra azonban csak tavasszal kerül a sor, amikor jelesünk esontmaradványait a Deákmanuolum közelébe helyezik át. Egy pár sír a régi helyén marad s Kisfaludy Károly emlékééről a Kisfaludy-társaság, a Lisznyay Kálmán emlékééről pedig a költő két fia: Elemér és Thimér gondoskodik. A fölsásra kerülő sirtáblákban két írónak: Vahot Sándornak és Kövér Lajosnak a sírján régi korhadó fakereksz van. A mostani rendezkedésnél remélhetőleg kémelek jut majd sírjaikra is.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlölegesség teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

speciálista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében
VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

— **Botrány egy berlini színházban.** A *Seccions-Bühne* tegnap esti előadását furcsa botrány zavarta meg. A színházat a külvárosok lakosságát töltötte meg, amely különben az operett-színházakat, főképpen az Alexander-Platz-Theatert szokta látogatni. Ez a közönség valami mulattató darabot sejtett a hirdetett *Peter Sequens*ben, Griffiusnak ebben az elavult művében s a mikor látta, hogy családító, éktelen lármát csapott. Az első felvonás vége felé elkezdett kiabálni a publikum:

— *Ez család!*

— *Elalszunk!*

— *Adják vissza a pénzünket!*

Az előadás megakadt és a zajongók nagy ajtócsapkodással kivonultak a színházból. Majdnem üres padok előtt fejezték be a darabot.

— **Egy főispán bucsuzása.** Maurer Mihály brassói főispán, ki álasáról múlt héten lemondott, ma bucsuzott el a közigazgatási bizottságban. A bizottság nevében Jekel alispán beszélt. Kiemelte a főispán érdemeit, igazságszeretetét és páratlan tapintatos eljárását s egyszersmind köszönetet mondott a főispán sikeres működéséért. A tisztviselők lelkes éljenzéssel fejezték ki rokonszenvüket a távozó főispán iránt. Hír szerint a szászok deputációt terveznek a belügyminiszterhez, hogy kedvükre való főispánt kérjenek.

— **A hajóács és a császár.** Nagy Péter cár hajóács korában nagyon sok olyan kemény igazságot hallhatott, amelyek soha se jutottak volna el a füléhez, ha csak cár — ácsmesterség nélkül. Vilmos császárnak is kereken megmondta a véleményét nemrégiben egy hajóács, de nem a műhelyben békességben, hanem a népgyűlésen és eléggé háborus stílusban ahhoz, hogy most aztán másfél hónapi börtönt szabjon ki rá a szókimondásért a törvény.

Néhány hónappal ezelőtt megakadt a német flotta Khinába küldendő hajóinak építése a hajóácsok sztrájkja miatt. A császár persze dühbe jött arra, hogy ilyen váratlan akadály került a háború útjába s *hazállan himpelléreknek* nevezte el a sztrájkolókat. Ez a nem éppen hízelgő kifejezés még jobban elkészerítette a sorsukkal elégedetlen munkásukat s egy *Gilmann Rudolf* nevű ács a sztrájkolók gyűlésén egy kis mérges pólmában kijelentette, hogy a császártól így beszélni: otrombaság és nevelatlenség. Persze bíróság elé került, ahol röviden, markáns módon ilyenformán folyt le a tárgyalás.

— Mi indította arra a durva sértésre a feleséges császár ellen? kérdezte a bíró.

— Az kérem csak fogadj! Isten! volt ő felesége jónapl-jára.

— Nem tudja, hogy a császár személye szent és sérthetetlen?

— Amíg nem vétek senkinek, az én személyem is az! Miért nevezett bennünket a császár hazállan bitangoknak? Mert sztrájkoltunk? Fizettek volna bennünket rendesen, akkor nem jut eszünkbe, hogy sztrájkoljunk. Abból mi meg nem élünk, hogy a hajók szépen cleveztek Khinába! Nekünk rendes fizetés kell.

— Ez mind nem tartozik a dolgára. Ezen lehet vitatkozni, de az minden kétségen kívül áll, hogy a császárt nem szabad megsérteni és nem is lehet — büntetlenül.

A vádolt fölugrott és odaállt az elnök elé. — A császárt nem szabad megsérteni? Hát a népet szabad? A császár, ha olyan magasan áll, hogy neki csak hizelegni szabad, tartózkodjék egész osztályok megbántásától. Aki győnge ahhoz, hogy tölem elégtételt kérhessem, azt nem bántom meg. Ez ellen tiltakozik uri lelkem!

A bíróság elnöke nyugalomra intette az ácsot s aztán kimondták az ítéletet felette, amivel azonban ő már nem sokat törődött, mivelhogy mindent elmondott, ami mondanivalója csak volt.

— **A perzsa sah bevásárlásai udvarhölgyei részére.** A fővárosi kereskedők büszkeséggel jegyezhetik föl azt a körülményt, hogy a perzsa uralkodó körüljárban, — bár a kontinens legtöbb fővárosát érintette — a legkülönbözőbb áruszükségletét éppen Budapest jelentte. Ilyen célból a sah rendeletére megjelent a perzsa udvari miniszter *Brammer* Ödön bécsi-utcai női divat kereskedésében és nagyobb mennyiségű női ruhakelmét vásárolt. A nagyvezir főleg pastel és krém színű szöveteket választott és többek között rendkívül megnyerte tetszését egy különös fajta angol fényes szövet, melyből ugyancsak nagyobb mennyiséget rendelt. A sah az áruk minőségével rendkívül meg volt elégedve, s ennek jeléül a cég főnökét *Brammer* Ödön urat magához kérte, mely alkalommal neki a IV. osztályu nap- és oroszlán rendet adományozta.

— **Tudósain veszedelme.** *Turóssin*ből szomorú hírt hoz a táviró. A virágzó kis város rövid idő alatt már harmadszor áll lángokban. A tűz, amelynek eddig már a zsidó- és a katolikus templom is áldozatul

esett — egyre terjed s féltő, hogy az egész város elpusztul. A környék tűzoltósága nagy ünfeládozással dolgozik a veszedelem elfojtásán.

— **Merénylet egy perjel ellen.** Pécsről táviratozzák, hogy *Pataky* Lucidusz 80 éves irtalmasrendi perjel ellen ma délután egy 30 év körüli ember merényletet követett el. Behatolt ugyanis a perjel szobájába, papírra felírta, hogy 1000 forintot adjon neki s ne merjen mozdulni. A perjel írásztalából revolvert akart elővenni, mire a merénylő is egy revolvert és egy nagy kést rántott elő. Azután az ősz perjel a földre teperte és fojtogatta, elvette két óráját és erszényét. A perjel átadta összes pénzét, 500 forintot, mire a merénylő elmenekült. A rendházban csak szökése után tudták meg a történeteket. A rendőrség és a csendőrség kutatja a merénylőt.

— **A népies vioc.** Egy vigéc aláírásával kapjuk ma a következő sorokat: Teljes joggal remélem, hogy mihamllyt olyan törvényjavaslatról fognak tanácskozni a képviselők, mely a doktorok jogviszonyait akarja rendezni, minden jóizlésű és makra politikus, zápfogára tolván kurta pipáját és nagyot sercintvén hazánk földjére, melyből többek közt a népies humor virágai is fakadnak, *felcsér*-javaslatról fog beszélni. Továbbá teljes joggal remélem, hogy mihamllyt gyógyszerészekről lesz szó, *méregkeverő*-javaslatról beszélnek a tisztelt Ház folyosóján, ha meg temetkezési vállalkozókról folyik a tanácskozás, a halálmadár-javaslat lesz napirenden. Erre a paradigmarra meg azután még egész esomó népies szemlémisség, mely a *csépirágó*-javaslat, a *tüntanyaló*-javaslat és a *skribler*-javaslatban fog kipatanni. Addig is csak az ellen a viccelő kedv ellen szólalok föl, mely egy egész társadalmi osztályt nyilvánosan, a népieskedés vagy a humorka leple alatt megbélyegez. Bizonyos jókedvvel fogadom, mikor a malom-szalok állománya az öreg gazda a cséplőgép mizériáiról mesél, a vigéct szidja, ambátor bizonyos őszinteséggel mindig kikeresi a dolog vélt jellemzőjét és a huncut izraelitáról is megemlékezik. Hanem joggal elkomorodom és sértve érzem magam, mikor intelligens emberek, tolforgatók és szóforgatók, írók és politikusok egy egész osztályt röviden: vigécekné neveznek. Még akkor is szomorú volnék, ha véletlenül a javaslat a mi érdekeinket védelmezni jobban, hát még így, mikor kárunk is van a dologból s még ki is csufolnak ezenfelül.

— **A Budapesti Újságírók Egyesületének** választmánya ma délután ülést tartott *Vézi* József elnöklete alatt. *Szatmári* Mór főtitkár bejelentette, hogy *Róna* József művész 500 koronával, gróf *Szapáry* László fiemei kormányzó és *Mandel* Pál országgyűlési képviselő 200—200 koronával az egyesület alapító tagjai sorába léptek, és a sajtó egy névtelen barátja 600 koronát küldött az egyesületnek. A választmány az adományokat hálás köszönettel fogadja. A gleichenbergi fürdőigazgatóság értesítette az egyesületet, hogy 20 tagját, a fürdőidény alatt 50% kedvezményes árban fogja részesíteni. *Altshul* Artur svéd és norvég konzul, a svéd királyi kormány megbízásából a könyvtár számára megküldötte a kormány által kiadott *La Suede* című nagy díszmunkát. *Löve* Dezső választmányi tag indítványára elhatározták, hogy az elnökség tegyen lépéseket az iránt, hogy az új parlamentben az újságírók igényei teljes méltánylást találjanak. *Csiklay* Lajos a segítő-alap igazgatótanácsának alelnöke jelentést terjesztett elő a segítő-alap működéséről. Megalakították még a rendezőbizottságot s négy új tagot vettek fel az egyesület rendező tagjai sorába.

— **Müller Miksa.** Az oxfordi egyetem hírneves tanárának, Müller Miksának az állapotról aggasztó hír érkezik. A hetvenhét éves tudós a minap megbetegedett és mint most jelentik, állapota komolyan rosszabbra fordult és úgy látszik, kevés remény van életbenmaradásához. Vele a kor legnagyobb és legelismertesebb tudósainak egyikét vesztené el a tudományos világ. A nyelv-tudományról irt munkái, bámulatos kutatásai korszakalkotók voltak a modern nyelvészetben.

— **Az első hó.** Három hűvös őszi nap meghozta az első havat. Máskor ilyen időtáj már jobban didegünk ugyan a kandalló mellett, amelyben drága szénből szítottuk fel a meleget, de azért mégis kellemetlen ez a hír. Mert azt jelenti, hogy igazán vége van a vénasszonyok nyarának. Teljesen vége. Most már csak szedjük elő a téli holmikát. Erre figyelmeztet bennünket az az *igloi* távirat, amely azt jelenti, hogy ma reggel óta a Magas Tátrát hó borítja és hideg van, nagyon hideg. Tehát nemsokára ragyogó fehérség lepi el ezt a mi szürke fővárosunkat is. Várjuk a libbenő hóhelyeket...

— **A szentesi vig nők.** Ha az ember a *Csongrádmezei Hírlap* legutóbbi számát elolvassa, meglepődik a *Nyiltér* rovatának gazdagságán. Ime ez a három nyilatkozat következik egymásután.

I.

Nyilatkozat.

Figyelmeztetem a t. közönséget, hogy feleségemenek: *Kocsis* Annának senki ne hitelezzen, se kölcsönpénzt ne adjon, mert én helyette semmi adósságot ki nem fizetek.

Szentes, 1900. okt. 7.

Rubool Imre.

II.

Nyilatkozat.

Figyelmeztetem a t. közönséget hogy feleségemenek: *Sebessi* Juliánának senki ne hitelezzen, se kölcsönpénzt ne adjon, mert én helyette semmi adósságot ki nem fizetek.

Szentes, 1900. okt. 8.

Lénárt Imre.

III.

Válassz.

A *Csongrádmezei Hírlap* legutóbbi számában férjem: *Cuci* Mátyas egy figyelmeztetést tett közzé, amelyben azt mondja, hogy nekem senki ne hitelezzen, se pedig kölcsönpénzt ne adjon, mert én hitevttem semmiféle adósságot ki nem fizet. Erre a figyelmeztetésre a következőket válaszolom:

A férjem nyilatkozatára semmi szükség nem volt, mert én eddig se vettem semmiféle kölcsönt fel az ő jótállására és ezután se szándékoztam ezt tenni. Nincs semmi oka az óvatosságra, mert én helyette még eddig nem kellett semmit se fizetnie, hanem inkább ő pocskolta el az én pénzemet is. Különben az egész nyilatkozata nem egyéb, mint irigység és rágalmaszás.

Szentes, 1900. október 10.

Gránic Viktória.

Amint ezekből a nyilatkozatokból kitűnik, ugyancsak értik a módját a szentesi vig nők.

— **Változás a rendőri sajtóirodában.** *Székely* Vladimír a rendőri sajtóiroda vezetőjét a főkapitány a büntügyi osztályhoz helyezte át s egyúttal a rendőri sajtóiroda vezetésével *Rédey* Miklós kapitányt s lókapitánysági titkárt bízta meg, mellé pedig segítségül *Gábor* Béla tisztviselőt rendelte. *Székely* Vladimír a hírlapíróknak nagy meglepetésére öt éven át vezette a sajtóiroda teendőit, s mindenki sajnálattal látja távozását. *Rédey* kapitány már vezette egy ízben a sajtóiroda ügyeit s épp vele kezdte meg *Székely* sajtóirodai működését. Az áthelyezés tulajdonképpen oka az, hogy az új bűnvádi perrendtartás életbe lépése óta oly sok a teendő, hogy minden jelesebb erőt a büntügyi osztályhoz központosítanak. Ebből kifolyólag még más áthelyezések is lesznek.

— **Az Eperjesi Joghallgatók Testülete** a következő okos, derék nyilatkozat közlésére kér fel bennünket:

Az Eperjesi Joghallgatók Testülete az *Alkotmány*nak október 11-én az *Egyetem* Kör cím alatt megjelent cikkére, illetve abban az eperjesi joghallgatók politikai pártállására vonatkozó részre ezennel kijelenti, hogy az Eperjesi Joghallgatók Testülete semmiféle politikai pártálláshoz nem csatlakozott és nem csatlakozik, mivel annak köréből alapszabályainak 17. §-a értelmében minden politikai mozgalom ki van zárva.

Azon állítása továbbá az Alkotmányban, hogy az eperjesi „lutheránus és zsidó jogászifuság” a debreceni ifjakat akarja utánozni, már csak azért sem felelhet meg a valóságnak, mivel a debreceni theologia és jogakadémia ifjúságának felhívása, melyben a budapesti ifjúság jelenlegi iránya ellen tiltakozását és rosszallását jelezi ki s melyben az Eperjesi Joghallgatók Testületét csatlakozásra hívja fel, csak folyó hó 13-án jutott a testületi elnök kezébe, miért is abban eddigelé semmiféle határozat hozható nem volt.

Mindebből kifolyólag az Eperjesi Joghallgatók Testülete az „Alkotmány” emített cikkének hangja és tartalma ellen a leghatározottabban tiltakozik s azt teljes egészében visszautasítja.

Egyben tárgyalás alá verén a debreceni ifjúságnak hártya megküldött határozatát, illetve felhívását, azt egészében magáévá teszi, de nem azért, mivel a budapesti egyetemi kör klerikális vagy néppárti politikai nézeteket vall, hanem azért, mivel a budapesti egyetemi kör egyáltalán politikai és felekezeti ügyekkel foglalkozik, ami pedig kell, hogy az ifjúság köréből ki legyen zárva, akkor, ha egyöntetű működést akar létesíteni.

Kijelenti továbbá a közgyűlés, hogy a budapesti egyetemi körnek magát az ifjúság vezetőjeként feltüntető magatartása ellen mindaddig tiltakozni fog, míg működésében politikai vagy felekezeti tendenciákat lát.

Kiváló tisztelettel:

Köhler Jenő
t. elnök

Bella Kálmán
t. jegyző.

RÉSZLETRE!

Férfi-fehérművek és uri divatárak. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-íngék, alsó-nadrágok, keztük, téli alsó ruhák, zsebkendők stb. **a Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-körut 22.**

— **De Wett fáklója.** Három hónappal ezelőtt De Wett tábornoknak jó napja volt. Kezeibe került egy tehervonat nagy csomó zsákmánnyal. Valami sok hasznuk nem volt a boeroknak ebből a sikeres operációból, de annál nagyobb volt az angol tábor kára. Erről a háborus epizódról egy szemtanú leírása nyomán azt írja egy német újság:

De Wett értesült, hogy Roodewalnél egy hatvannyolc kocsióssal összállított tehervonat vesztelt, melynek őrsége csak 240 ember. Bár csak nyolcvan ember volt vele, egy pillanatig sem habozott, hanem az éj csendjében megszállozza a Roodewal körüli levő hegyeket. Másnap reggel egy meglepték az angolokat, hogy jelentéktelen ellenállás után kitűzték a fehér lobogót. A boeroknak sem halottjuk, sem sebesültjük nem volt, míg az angolok negyven halottat és hatvan sebesültet vesztettek. A tehervonaton 30.000 katonai ruha, 2000 lidit-bomba, 200 csomag levél, óriás mennyiségű cigaretták, dohány és más élvezeti cikk volt; mind az angol tiszteknek küldött ajándék. A zsákmányból, mondja a levél, elosztottunk magunk között, amennyit elbírtunk, csopara vertünk néhány hordó bort s ittunk a peszgből, amely Roberts asztalára volt szántva. Persze nem mulasztottuk el, hogy egészségére ne igyunk. Akinek teherhordó állatja volt, az magával vihette annyit, amennyit az állat elbírt. A többi el kellett égetni. Óriás máglyát csináltunk.

— Most a leveleket, — kiáltotta De Wett s az összes üdvözlések otthonról mind a máglyára kerültek. Egy angol tiszt, aki megkötözve a máglya mellett állott felkiáltott:

— Szégyen, gyalázat! Mire De Wett így szólt: — Tudod, mi a szégyen és gyalázat? Ha felgyújtjátok a boerok házeit, elkergetitek és kegyetlenkedtek az asszonyokkal és gyermekekkel. Ti ne beszéljétek a szégyenről.

Mintán a levélsomagok és az ajándékok fönn voltak a máglyán, ráraktuk a ládákat és a ruhát, a hégazokat pedig bombákkal töltöttük ki. Aki tudja, mi az egy lidit-bomba, az elképzelheti, hogy milyen durranást okozhatott ezer ilyen konzervkatulya, amint az angolok nevezik. Mitután meggyújtottuk a máglyát, visszavonultunk a a hegyekre. Toronymagasságra csapódott föl a láng, s úgy látszik, mintha a föld tüzet okádott volna. A robbanó bombák és petroleumos hordók óriás zajt okoztak. Mikor ismét minden csöndes lett és visszatértünk a pusztulás helyére, akkor Roodewal állomásból nem maradt meg semmi. Kétszáz láb széles és harminc láb mély lyuk jellelte a helyet, ahol a máglya égett. Melyen négy-millió korona értékű áru és fegyver semmisült meg. Menekülnünk kellett, mert a robbanás zaja sok mérföldnyi távolságról odacsodított az angolokat, de azért szerencsésen visszavonultunk.

— **Védelem — honorárium nélkül.** Azok a radikálisok, akiket a Milán király ellen elkövetett merénylet bűnpörében elítéltek, már egytől-eggy kegyelmet kaptak. Az általános amnesztia a legnagyobb örömet — a szabaddá lett elítéltektől eltekintve — azokban az ügyvédekben keltezte, akik védők voltak a pörben. Ankétre gyűltek össze s elhatározták, hogy védettségükkel semmiféle honoráriumot nem fogadnak el, sőt a költségek megtérítésére sem rekedtának. Hát az ügyvéd urak is radikálisok?...

— **Egy francia miniszter halála.** Párisban, mint onnan jelentik, tegnapelőtt meghalt Louis Adolphe Cochery szenátor, volt posta- és táviróminiszter nyolcvankét esztendő korában. Jogot tanult s mint ügyvéd Párisban telepedett le. Az 1848-iki februáriusi forradalom után egy ideig igazságügyminiszter volt később a zsurnalisztikára adta magát s 1868-ban lapot alapított *L'Independant de Montargis* cím alatt. Az 1869-iki általános választások alkalmával májusban a törvényhozó testületbe választották be s akkor a baloldali centumpárt hozhatkozott. Nagy feltűnést keltett az az interpellációja, amelyet 1870-ben intézett a bohenzoli herceg jelöltsége dolgában a kormányhoz és az a beszéde, amelyben erősen kikelt a Németországgal való háború ellen. 1871-ben a nemzetgyűlésbe került, később a kamarába választották, ahol a baloldali centumpárttól lassankint a republikánus baloldalra tért át. A Dufaure-minisztérium megalakítása után 1877-ben pénzügyi másodállamtitkár lett, s 1878. március elsején posta- és táviróminiszter, mely állását jelentékeny alkotásai következtében a következő minisztériumok alatt is megtartotta. 1885. március 31-ikén, a Ferry-minisztérium bukásakor vesztette el tisztségét. 1885. októberében a kamarában van újra Cochery, s 1888-ban a szenátusba választották, amelyhez haláláig tartozott.

— **Elfogott tartalékosok.** *Laibach*-ből táviratozzák, hogy három tartalékos az ellenőrző szemlén *hier* helyett *tukaj* szóval jelentkezett. Mindhárom elfogták.

— **Gourandphone.** Ez egy találmány, amelyet feltalálójáról, *Gourand* amerikai ezredesről neveztek el, s amelyet a minap a párisi kiállításban is bemutattak. Párisi lapok úgy írják róla, hogy vetekedik a tizenkilencedik század találmányaival, ha ugyan felül nem mulja azokat. A találmány készülék, illetőleg szírién, amelynek rendkívüli a hangátvivő ereje. A tisztá, csengő hangot huszonöt mérföldre is elviszi. A találmány alkalmazása és nagy haszna nyilvánvaló. Háborus időkben a parancsnokok érintkezését könnyíti meg; a hajórajok utasításokat küldözhetnek egymásnak, s a ködben kikerülnek az összeütközést; a léghajósok tudatják a földön levőkkel megfegyveléseiket s főként háborúban az ellenség hadállásait. Telegráfuzallal kapcsolatosan pedig a gourandphone megbecsülhetetlenül nagy távolságra közvetíti az élő hangot. Párisból el lehet beszélni Moszkvával, Pekinggel, New Yorkkal. A kiállítási ünnepségek csarnokában Gouyand a Garde républicaine zenekarával kísérletet tett. A zenekar nagy távolságban volt a csarnoktól, de azért épp úgy lehetett hallani, mintha ott lett volna.

— **Nyolc vasuti munkás és egy báró.** Annak a közmondásnak, hogy a pénz odamegy, ahol már amugy is sok van, részben igaz van abban az esetben, ami az osztálysorsjáték legutóbbi huzásán történt. Részben pedig éppen ellenkezőleg áll a dolog. A kétszáz ezer koronás főnyeremény felét tudniillik báró *Vay Béla*, a főrendiház volt elnöke nyerte meg. A másik fele azonban odament, ahol egyáltalában nem volt semmi pénz raktáron. Nyolc szegény vasuti munkás vette meg Miskolcon nyutyiba a sorsjegy másik felét s bizonyára nagyobb volt az örömük a kis pénzesekek érkezése fölött, mint ahogy a báró örült a nagy summának. Neki tudniillik sok ilyen nagy summája van s a szerencsétől voltaképpen tévedés volt — földet hordani a hegyre.

— **Száz ezer dollár egy szérumért.** A mexikói kormány néhány esztendővel ezelőtt százezer dollár pályadíjat tűzött ki annak a jutalmazására, aki szert talál fel a sárgaláz ellen. A *Le Journal* című párisi lap most egy mexikói távirat alapján azt közli, hogy a mexikói kormány ki fogja adni egy részét a pályadíjnak dr. Angelo Bellinzaghinak, egy fiatal olasz orvosnak, aki a sárgaláz ellen csaknem biztos hatású szérumot talált fel. A szérumnak száz eset közül nyolcvanötben a legjobb hatása volt. Olyan betegeket is akiknél már a vese is megszüntette a működését megmentettek ezzel a szérummal való befeeskendezésekkel. Ha a kísérleteknek, amelyek szakadatlanul tolnak Vera-Cruzban, teljes lesz a sikerük, Bellinzaghi doktor a százezer dollárnak többi részét is megkapja.

— **Zeppelin.** Hirt adunk már arról, hogy *Zeppelin* ismét fel akar szállni léghajóján. *Friedrichshafen* minden előkészületet megtettek a gróf légi utjához, egy század katonai is jött, de mint egy éjjel érkezett táviratunk jelenti, Zeppelin felszállása ma elmaradt, mert nagy eső és erős szél van *Friedrichshafen* környékén. De nemcsak eső és a szél akadályozta meg a grófot a felszállásban, hanem a hideg idő is, amely miatt sok gázt vesztett volna a léghajó.

— **Halálcsás.** *Csokonay* Árpád né született *Géttlinger* Amália élete 24-ik évében elhunyt *Mária-Radnán*. Halálát nagyszámú előkelő rokonság gyászolja. *Plech* 54-ik évében meghalt Nagy-Beeskeren. A boldogulban dr. *Morvay* Győző tanár és író anyósát gyászolja.

— **Egy család tragédiája.** Megemlékeztünk a minap arról a szerencsétlenségről, amely *Pártényi* Iván rendőrelőgyeiót érte s amelynek a boldogtalan ember áldozata lett. Alighogy eltemették *Pártényi*-t, a felesége is követte őt a sírba. A szerencsétlen úri asszony, aki már előbb betegeskedett, annyira megrendült a súlyos csapás alatt, hogy ma szüleinek a lakásán meghalt. Három apró gyermekük jutott így teljes árvaságra.

— **Zarándoklat Rómába.** *Császka* György kalocsai érsek, amikor nagy zarándoklást vitt Rómába, bejelentette a pápának, hogy híveinek nagyobb száma az aratás után kíván a szent év zarándoklataihoz köztölt lelki kedvezményekben részesülni. A pápa örömmel fogadta a bejelentést s *Császka* püspök most újabb zarándoklatot vezet Rómába. Ez a zarándoklat *Steck* György címzetes kanonok, apatini piébános vezetés alatt ma indult el *Szabakáról* *Fiuméba*. Hét-százhusz zarándok, köztük hetven lelkes gyülekezett gőszze *Szabakán*. Maga az érsek, *Zund* Péter irodai-igazgatójával *Budapestről* hoinap indul *Bécsen* és *Velencén* át Rómába, ahol mint rendszeren, a *Minerva*-szállóban lakik majd. A zarándoklat *Fiuméből* *Ancónán* át *Loretóból* s onnan két napi időzés után folytatva utjukat, 18-ikán reggel érkezik Rómába és 23-ikáig marad ott.

— **Ertelen halál.** *Zimmermann* Márton 31 éves szolgabíró, aki ezelőtt egy héttel jött a fővárosba Uj-

Egyházaról s a *József főherceg-szállóban* vett lakást, az éjjel a *Csömöri-uton* hirtelen rosszul lett s összeesett. A mentők a *Rókus-kórházba* akarták szállítani, de utközben a kocsiban meghalt. A rendőrség a boncoló intézetbe szállította.

— **Betörés egy nyaralóba.** Ez hónap 11-én éjjel tolvajok jártak *Cséry* Lajosnak pusztaszent-lőrinci nyaralójában. Felörték a társalgó szobában a szekrényeket és 2200 koronát érv ezüstműt magukkal vittek. A rendőrség az egyik tolvajt, *Nagy* Gyula György tizennyolc esztendős iacér kereskedő segédét már elfogta s megkerült a lopott holmi is. Kiderült, hogy Nagy harmadmagával követte el a lopást. Egyik einkostára, *Vági* István urasági inas volt, a ki valamikor *Cséry* éknél szolgált, a másik pedig valami *Puffi* nevű ember. Mind a kettőt keresi a rendőrség.

— **A Somossy mulatóban** hoinap kezdi meg *Labounskaya* *Mária* kisaszony, a pétérvári udvari színház első táncosnője rövid vendégszereplését. *Labounskaya* kisaszony már ismerőseink a magy. kir. operából, ahol nagy sikerrel vendégszerepelt. Ugyvsztén hoinap lép föl először *Paris* csillaga *Ferrat* *Jane* kisaszony spanyol és francia énekesnő.

(x) **Zoltán Béla gyógyszerész** ez uton tudatja, hogy más hasonló készítményekkel való összetévesztés ellenőrzése céljából, évek óta forgalomban levő hajószülés elleni szerzet *ezentul* *Stella-tis* néven hozza forgalomba.

(x) **Lukács Vilmos** bankházából, Budapest, V., *Fürdő-utca* 10. sz. a., vegyének osztályosorsóegyeket. $\frac{1}{4}$ a 12 kor., $\frac{1}{2}$ a 6 kor., $\frac{1}{4}$ a 3 kor., $\frac{1}{8}$ a 150 kor. portómentesen.

(x) **Kérjünk mindentűt Emke-gyujtót!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosn ismert, saját gyártmányu *posztó bokavédőmet* (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész* Pál divatruházában, *Kerepesi-ut* 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

Oh, Khina!

— Jelenetek Khina intim életéből. —

II. Hogy büntet a császár?

A császár: Itt van a főmandarin, első tanácsadó! Figyeljen ide. Ő felsége a német császár szigorú rámparancsolt, hogy büntessek meg. Azt írta, hogy nem éri be holmi italáldozattal, mert ő keresztény, tehát bocszot kíván. En ugyan ennek az elvnek épp az ellenkezőjét hallottam a hittérítőktől, akiket szives voltál nyársra huzatni, de ez mindegy. A császár nagy ur, legyen meg az ő akarta. Lépj elő.

A mandarin: Jelen.

A császár: Fájó szívvel bár, de meg foglak büntetni...

A mandarin: Csak bátorság, fiatalember. Semmi félelem...

A császár: Te ugysis meg fogsz bocsátani, Mandikám... ne vedd rossz néven...
A mandarin: No egy-kettő! Szedje össze magát és üssön. Ki látott ilyen gyáva embert. Nem szégyenli magát?

A császár: Nem bírom, nem bírom. Azt hiszem, Manó, legjobb lesz, ha egy kicsit feldühösztesz. Akkor meg tudlak talán ütni.

A mandarin: Felséged egy alávaló tolvaj, Mondhatnám, csirkefogó.

A császár: Ez nem jó. Nincs benne átmenet. Kierzik belőle, hogy a ponoféret mondat. Man merkt die Absicht und wird verstimmt.

A mandarin: Jó. Majd átmenettel csinálom. Mit szólsz, öreg betörő, a takai ostromhoz?

A császár: Mit szóljak?

A mandarin: Mondhatom, vén család, a katonáid úgy viselkedtek, mint a kitömött bábok. Látszik rajtuk, hogy ilyen ópiuma'ó mulya a császárjuk... (egy kicsit megjéj.)

A császár: Annak nem én vagyok az oka. A gazemberek ellopják a pénzt, amit a hadseregnek adok.

A mandarin: Öreg, te lopod el a leg többet.

A császár: Én?

A mandarin: Te, meg a mamád. Az a vén szírpirtó, aki az egézségek az oka.

A császár: A mamám? O az oka?

A mandarin: Bizony ő. Ha az idegen ördögök helyett titeket huztunk volna nyársra, most nem volna baj.

A császár: Minket?

A mandarin: Titeket, igen!

A császár: Mondt ezt még egyszer

A mandarin: Mondom is. Téged meg a mamádat.

A császár (hatálmatosan pofon vágja): Nesze, te tiszteletlen kutyá...

A mandarin: Köszönöm, felség csak ezt akartam. Ő felsége a német császár nyugodtan alhatik; pofon vágok verve.

A császár: Igaz, erről meg is feledkeztem... Mondhatom, nagyon jól csináltad... észre se vet-

tem... olyan volt, mint egy álom — egy édes sejtés.

A mandarin (arcát fogja): Igen.

A császár: Azonnal írrok a császárnak, hogy legfőbb tanácsadómát példásan megbüntetem. Gyere, Mandi, még büntönbüntetést is kapsz. Egy órára bezárlak a császári kincstárba. Van a ruhádon zseb?

A mandarin: Egyéb sincs rajta.

A császár: No eridj.

(*a mandarin távozik*)

A császár (magában): Ugy örülök, hogy ezen is átesem. Furesa dolog, hogy igazságokat kell hallanom, de dühbe akarok jönni... Szegénykét úgy megütöttem. De legalább nem a német császár kedvéért tettem. Sajnálám is szegény Mandit... ha olyan kiválóan pimasz nem lett volna...

—o.—

Magyar vászon — angoltapéta.

— Ellesett párbeszéd. —

Walter Crane: Oh a vonaloknak van nyelvük!

A neves magyar: Nálunk nem értik, mester. Különben, mester, egy kérdést engedjen meg. Meg lehet ebből a nyelvből élni?

Walter Crane: Na — úgy — igen. Ezt a tapétát nagyon olcsón adtam el. Ott milliót kerestem rajta.

A neves magyar (élsápadva): Mi sem élünk rosszul. Az idén eladtam egy nagyobb szabású történelmi kompozíciót. Huszonöt forintot ígértek érte, de én odaadtam huszért. Tudja mester, nem szeretek alkudni.

Walter Crane: Ez nekem is elvem. Ha például az állam meg akarná venni azt a tervemet ott jobbra — nem kérnék sokat. Odaadom az Andrássy-utér, ha ráadják a Lánchíd harminc évi jövedelmét. Ugy-e, ez nem sok?

A neves magyar: Kerettel együtt nem sok. Az én képeimre is kaptam már ajánlatot, ha beüt a dolog, akkor rögtön veszek hat új törülközőt. Láthatja, mester, mi is megengedhetünk magunknak egy kis lukszust.

Walter Crane: Látja ennek a vázának érdekes története van. A gyáros, akinek ajándékba csináltam, megvette a nyereségből Tuniszt és Tripoliszt a törököktől. És hogy hátság legyen irántam, nekem adott öt várost három kikötővel és több fürdőhelyet.

A neves magyar: Egészen hasonló esetem volt nekem is. Lelestem egy dugasztag pesti háziurat — csak úgy figyelmességből. Erre ő vizonszásul egyik házának negyedik emeletén átalakítottat egy három méter széles szobát műteremmé s kiadta nekem potom árért. Ötszáz forintért. És képzelje el a szerencsés véletlent: az üvegtetőt át sűrűn esik be az eső. Felhasználtam a pompás alkalmat s itt festem meg a — „forrás” című képeimet. Megvan az az előnyöm is — és ez nagy megtakarítás — ha nagyon esik, megfürdöm.

Walter Crane: Hiába, maguk magyarok csak tudnak praktikusán élni!

— ény —

FŐVÁROS.

(*) **A főváros képzőművészeti bizottságának** ma délelőtti ülése volt, amelyen elhatározták, hogy azt ajánlják a tanácsnak, hogy Pázmány Péter és Werbőczy István szobrainak utánzatait próbaképpen állítsák föl a Klotild főhercegnő kigyó-téri bérházai előtt. Javasolják továbbá, hogy Ráth Károly volt főpolgármester areképét Balló Edevel, mellszobrát pedig Szécsi Károlyval készíttesse el a tanács, báró Liphay Béla mellszobrának elkészítésével pedig Strobl Alajost bízzák meg. Több olyan olajfestményt is mutattak be a bizottságnak, amely a főváros egyes részleteit ábrázolja a régi időkben. A bizottság kimondta, hogy a jövőben meg fogja előre határozni, melyek legyenek a megíendő képek, mert öletszerűen készített képet ezental nem vesz át.

(*) **Elüljárók értekezlete.** A kerületi elüljárók legnap tartott értekezletükön elhatározták, hogy az adóösszeírás, amit eddig a tanács végeztetett, az elüljáróságok fogják átvenni. A munka egyöntetűsége érdekében megállapodtak abban, hogy az adóösszeírás valamennyi elüljáróság november ötödikén kezd meg és az év végéig okvetlenül befejezi. A vásári egészségőrök szakvizsgálata tárgyában az elüljárók azt javasolják a tanácsnak, bízzák meg a tisztifőorvost, a vásárgazgatót és egy elüljárót, hogy ezek kísérjék figyelemmel az egészségőröket, vajjon elszámoltatják-e a szükséges ismeret és csak aztán véglegesítsék őket. A vásárgazgatósnak a szezonkékek (újvíví kártyák, husvétí tojások, gesztenye) elárúsítása tárgyában benyújtott javaslatára az értekezlet kimondta, hogy nincs szükség szabályrendeletre, mert az eddig főnnálló szokás sem okozott semmiféle zavart

SZÍNHÁZ, ZENE.

Jubileumi ideák.

Budapest, október 15.

Olykor tudunk parádét is rendezni. Akkor tudniillik, mikor politika is van a dologban. Ha csak annyi politika is, mint a körmöm feketéje. Ha azonban művészi parádéről van szó, akkor mintha egy kicsit gyöngécskéek volnánk eszmék dolgában. Nem panaszkodom, hogy a Népszínház díszítése nem valami csodaszép, sőt készségesen elismerem, hogy a sárga himes piros függönyök nagyon illenek a huszonöt éves jubileumhoz. Tagadhatlan, hogy a koronás cimerek is jól festenek a színház homlokzatán, mivelhogy a Népszínház jubileuma egy kicsit nemzeti ünnep is, ilyenkor pedig nem maradhat el a cimér. A szinlapban sem találok kivetnit valót. Az ünnepi tutti-frutti mindig kedves eledele volt a közönségnek, amely ugyan jobban szeret olyan darabot látni, melynek eleje is van, vége is van s amelyben mindenki befejezi a monológját és a nótáját, de azért ünnepkor szívesen elteint az észszerűség hétköznapi szabályaitól.

Nem gunyolódni akarok különben se. Csak szerény véleményemnek akarok kifejezést adni. Azt gondolom ugyanis, hogy ilyen ünnepre, mint ez a jubileum, nagyobb parádét illenék rendezni abban a színházban, amely Magyarország kulturális fejlődésében olyan nagy szerepet vitt és visz máig is. Igaz, hogy eső után hiábavaló a köpönyeg, de a magam öreg fejével úgy képzeltem el ennek az én legkedvesebb színházamnak a jubileumát, hogy ott valami lélekemelő, gyönyörű gondotlaltal ünneplik meg azt a dalos huszonöt-estendőt. Engedelmet kérek, ha nagyon öreg emberes a gondolatom, de nagyon szépek tartottam volna például, ha erre az estére kivették volna a páholyok papirosfalait s egy nagy páholyba hívták volna meg azt a sok szerzőt, aki még köztünk jár s aki olyan sok dicsőséget szerzett a színháznak. Az öreg fejemmel még egy hatásos dolgot fundáltam ki. Ne mosolyogjanak rajta, mert egy kis kegyeletes érzés is motoszklát a szívemben, mikor kigondoltam.

Az volna a szerény gondolatom, hogy valahány kidölt népszínházi szerző mohos sírja található az országban, azon friss babérágnak kellett volna mára virradóra kihajtani. Az ősi könnyezés megesepte volna ugyan s hamar elhervadtak volna a levelei, de utóljára is ez a világ sorja. Elhervadnak a levelek s elfeledik az embereket. Van még egyéb mondanivalóm is. Azt hiszem, jobb ötleteket adok a föntebbieknél. Azért, mert praktikusabbak és hatásosabbak, mint az elébbiek. A Népszínház csakugyan a nép színháza, onnan eredt az utolsó huszonöt év legtöbb nótája, legtöbb tréfája. Ott vannak a nép legkedvesebb énekes madarai. Nem vola utolsó dolog és nem volna illetlen sem, ha ezek az énekes madarak kiszállnának az utcára a nép közé, a mely huszonöt évig járt az ő cifra, aranyos kalitkájukba. Ugy értem, hogy valami igen szép népiünnepélyt kellene rendezni a közönségnek. Diszes felvonulást népszínművekből vett alakokkal és színházi toalettekben. Sehoh a világon nagy szeretettel és nagy lelkesedéssel fogadja ezt a publikum. Népiünnepély ugyanis kevés, vagy egy sincs Budapesten, pompás alkalom volna hozzá ez a jubileum.

Bocsássanak meg, ha ilyen öreges eszmékkel untattam önöket, de nagyon a nyelvenem volt ez a szemrehányás s aztán, az igazat megvallva, nagyon mulatós kedvem is van és olyan ragyogónak, olyan gyönyörűnek szerettem volna a jubileumát ennek a színháznak, amelyet szívemmel, lelkeimmel szeretek.

Egy nyugalmazott színész.

** **Erkel Sándor temetése.** Mélységes gyász fogadja majd holnap reggel a Békés-Csaba felől érkező tehervonat, amely Erkel Sándor földi maradványait hozza a kegyeletes Budapestre. Ma, mint Békés Csabáról jelentik, beszentelték Erkel Sándort és ércokporába helyezték. Az elhunytak híverei, Halasi színtársulata és a csabai színházi bizottság koszorút tett a ravatalra. A holttestet aztán a pályaházba szállították. — A ravatalat az Operaház előcsarnokában állít-

ják föl, a honnan szórdán, e hónap 17-én fogják eltemetni. A filharmonikusok Erkel Sándor tiszteletbeli elnökük elhunyt alkalmából külön gyászjelentést bocsátanak ki, a ravatalra koszorút helyeznek és rendkívüli gyászok jeléül négy hélig gyászfátyolt hordanak bal karjukon.

** **Lindh Marcella, mint Mimóza.** A Budapesti Újságírók Egyesülete segítő alapjának javára Lindh Marcella ma este másodsor játszott el a Magyar Színházban Mimózát. Ez a csudálatosan nagy művésznő, aki tagadhatatlanul egyik legnagyobb dalénekesnője jelen korunknak, fel-emelte sajátmagához az operettet. Szubtilis ének-művészetével és jellemző alakításával ma este is elragadta a közönséget, amely kiválasztottak számára fenntartott művelzet részesének érezte magát. A nagy művésznőt az egész estén át ünnepeleék.

** **E. Kovács Gyula népszínműve.** A kolozsvári színház egykori nagy tragikusának, E. Kovács Gyulának hátrahagyott iratai között egy népszínmű-töredéket is találtak. A művész Jókai Mór *Sárga rózsá* című regénye után készítette a népszínművét, amelynek a befejezésén, mint a kolozsvári *Újság* értesül, egy fővárosi ismert írő dolgozik. A népszínmű a kolozsvári Nemzeti Színházban kerül majd bemutatásra.

** **Elmaradt kamara-hangversenyek.** A budapesti Kamarazene-Egyesület az idén nem rendez hangversenyeket mert a Hubay-Popper-négyessel a társulat tagjainak különböző külföldi utazásai miatt egyezsége nem juthatott. Az egyesület pedig a magyar közönség előtt kizárólagosan idegen művészeket nem akar szerepeltetni.

** **Tell Vilmos a Telefon Hírmondóban.** Rossini operája a Tell Vilmos kerül ma színré a Magyar Királyi Operaházban. Ez előadást a maga egészében a Telefon Hírmondó is közvetlenül fogja előfizetőinek szórakoztatására. Az operaelőadás után az est folyamán érkezett üdönságokat és táviratokat olvasták fel a Telefon-Újság szerkesztősége, majd még 11 óráig Zöldi Marci cigányjátéka lesz hallható a kagylókon keresztül.

A Népszínház jubileuma.

Budapest, október 15.

Más lehetett, egészen más huszonöt esztendővel ezelőtt az október tizenötödiki esté hangulata. Egy negyedszázad óta megismosodott nálunk mindennemű idegesség, elődeim e tisztségben nyugodtabb vérmérsékeltűek lehetek és a Hon kritikusá mégis csak rövid tizenöt sorban rozerát a Népszínház megnyitól előadásáról, megjegyezvén, hogy „az előadásról magáról holnap tüzetesebben szólnék”. Ugy kell lenni hogy előadás után nehezeze eselt volna a Hon színi referensének tüzetesen beszámolóni. Mert nem volt valami közönséges a dolog. A fővárosban megnyitották a második magyar színházat és a színházat akkor öszinte szóval nevezték a magyar szó ótárának, a magyar kultúra templomának. Szint és ragyogást csakugy nem kerestek a külsőségekben, amint senki sem látott üzletet és vállalkozást a dirigálásban. Nemzeti misszió volt minden: a színész játéka és a kortinahúzó működése, a szinlaposztó munkája és a jegy árának lefizetése. Csoda-e, hogy lelkesen, tüzesen ünnepeleék a pesti dámák és urak? Nem csoda és ezért nem is illő dolog párhuzamot vonni 1875. október tizenötödikének estéje és a mai között. Végre is, igen keveseknek a jubileumáról van szó, mikor a Népszínház negyedszázados jubileumáról beszélünk. Huszonöt esztendő méltán csak Blaha Lujza, Solymosi Elek, Vasváriné Hermance kardalosnő, Novák zenekari tag, Kovács zsinórmester és Patacsinszky dekorátor ünnepeleék a Népszínház hajlékával. Ők a jubilánsok, a többiek csak éppen örvendeznek az örvendőkkel. Amennyiben persze a jubilánsok örvendeznek. És valószínűleg áthalja őket az ünnepség öröme, mert nem zavarták őket valami túlságos módon, nem csaptak dáródt az ő huszonöt esztendejük tiszteletére, az üdvözlétekben sem volt pazarlás: szinte tomboló volt a csöndesség, a józanság. A csöndesség nem a nézőtérben tombolt. A nézőtér díszes volt és tele, éljenzés és taps bőven, ami nagyon szép, különösen ha hozzá méltóztatik képzelní a páholyok meg az erkélyek nemzeti színű dekorációit. A közönség talán inkább ünnepeleék mint a színház, ám egyikük sem ragadtatta magát túlságosokba. Aligha volt ember, aki otthon a pamlagára dobta magát mormogván, hogy részeg vagyok az ünnepi lelkesedés mámoros csapongásaitól. Pedig volt bődtó ereje az estének: Blaha Lujza éneke, de ennek semmi köze a jubileumhoz, csodásan üde e, nincsen rajta semmi nyoma az éveknek.

Mosonyi ünnepi zenéjével kezdődött a diszelőadás. Aztán felgördült a függöny és fekete díszmagyarban Szirmai lépett elő és elszavalta lelkesen, nemes szenvedélyvel *Abrányi* Emil Prologját, amelyet tárcarovatunkban közlünk. Gyujtó hatása volt az ünnepi versnek: a gyönyörű költemény hatalmas, ódai szárnyalása magával ragadta a közönséget. Mikor a költő Blaha Lujzát aposztrofálta, percekig tapsolt a

közönség, majd a prólóg végén lelkesen megjelente a szerzőt is és az előadót is. Ezután a színház egész személyzete elénekelte a Himnuszt.

A csikós egy jelenetével nyitották meg az est népszínmű-egyvetegét. *Blaha Lujza* napsugaras játéka csodás nótáit folyton tapsolták. *Solymsi Elek*nek csak pár szava volt, de ebben is remekelt. Kiss Mihálynak és Kenedichnek szintén jutott az elismerésből. — A sárga csikó Erzsikejét *Küry Klára* játszotta és parasztvígában is tetszett. *Vidor, Szabó Antal, Németh, Raskó, Kovács, Sipos*né osztozkodtak még a tapokban. — A *betyár kendőjében Hegyi Aranka* Zsófiájának óriási volt a hatása, egy énekét és táncát háromszor is megisméltette a közönség és a vasajtót is ki kellett nyitni a felvonás után. *Szirmai* pompás alakítása volt a másik disze a csárdajelenetek. — Végezetül a *Falurossza* első felvonásában megint *Blaháné* tette ünneppé az estét. *Gazi Mariska* Boriskája bájos egyszerűségében nagyon tetszett. Kiss Mihály, Horváth Vince, Raskóné és játszottak még.

A primadonnák virágot kaptak bővíben. Egy ölvirágozott páholtyban ült *Klárné Angyal Ilka és Párthényiné Csörös Terka*. A népszínházi bizottság jelen volt a jubileári előadáson, de nem volt jelen sem a főváros, sem a kormány. Talán nem hívták meg őket?

(H-u.)

A Népszínház tagjai ma délelőtt fölkeresték *Rákosi Jenőt*, a Népszínház első igazgatóját, hogy a jubileum alkalmából üdvözöljék. Az üdvözlők sorában ott volt: *Blaha Lujza, Hegyi Aranka, Küry Klára, Izsóné, Vasváriné, Vidor, Vidorné, Solymsi Elek, Németh József, Urvári Károly, Raskó Géza, Bokor József, Kiss Mihály, Kovács Mihály* és mások. A művészek, amire *Rákosi Jenő* meleg köszönő szavakkal válaszolt. *Evva Lajos*, a Népszínház második igazgatója, *Porzolt Kálmán* igazgató és *Fái J. Béla*, a Népszínház főtitkára levélben üdvözölték az első igazgatót.

Blaha Lujza kitüntetése.

Budapest, október 15.

A képviselőház folyosóján ma délelőtt a leg-határozottabb formában keringett az a hír, hogy a belügyminiszter a Népszínház negyedszázados jubileuma alkalmából *Blaháné* kitüntetését javasolta a királynak.

Nem tartozunk azok közé, akik panaszkodnak, amért magyar színészeknek alig jut kitüntetés osztályrészsül, míg odaát Ausztriában ötöd-hatodrangu komédiások keblén több ordó is fityeg. Maradjon csak távol a magyar művészet a bizantinizmus veszedelmétől és elégedjék meg a nemzet elismerésével.

Egészen másként áll a dolog *Blaha Lujzával*, akinek kitüntetése osztatlan lelkesedést ébreszt. Mert ez a kitüntetés nem udvari jutalma *Blaháné* személyes érdemeinek, hanem királyi betetőzése a nemzet hódolatának a magyar népszínmű előtt, amelynek muzsája *Blaháné*. Gényusza számára új színpad keletkezett és új irodalom, erős megnyilatkozásai a magyar szellemnek, amelyre büszké az egész nemzet. *Blaháné* nekünk több, mint csak egy nagy színésznő. Ő a magyar néplelek művészi emanációja. Tehát édes-mindnyájunk.

Az a rendjel, amelyet a király *Blaháné* mellére tűz, azért öröndetes és azért szükséges, mert a királyt a mi sorainkba állítja, amikor meghódolunk nemzeti gényusunk előtt. Ne tagadjuk, jól esik nekünk ennek a közönségnek érzete a magyar eszmények templomában.

A magyar művészek mellőzése címe alatt érdekes cikket kaptunk, amely arról panaszodik, hogy kitüntetések dolgában milyen mostohál bannak a magyar művészekkel. A tettebbi sorokban kifejtettük a magunk álláspontját, de azért szivesen adunk helyet a sok igazságot tartalmazó fölészólásnak, amely így szól:

Tisztelt szerkesztőség!

Mikor most legutóbb a perzsa rendező *Operaházunk* tájkán is erősen csurgott, hallom, hogy *Ney Dávid* jókedvűen és minden harag nélkül, amint ez az igazi művészszerberhez illik, ezt a jellemző nyilatkozatot tette:

— *Nehem* kellett szépen énekelnem, hogy *Keller* (a műszaki felügyelő) ordót kapjon.

Nemcsak *Keller Ottó*, de egy hatéves csodagyerek is megkapta a nap- és oroszlanrend negyedik osztályát. Kapott kitüntetést minden rendőr, aki az *Operaház*at a közönség elől őrizte. De azok közül, akik a perzsa sahot nemes művészetükkel gyönyörköd-tették, akik talán eléggé fontos személyek az *Operaházban*, — senki, de senki kitüntetést nem kapott.

Furesa, hogy ez senkinek se tűnt föl. Tulajdonképpen még a mellőzött művészeknek se. A közönségnek se. A sajtónak se.

Pedig, úgy hiszem, szomorú állapot ez. Mert

jellemzi, hogy illetékes helyeken minő alárendelt értékek tartják a művészetet. És higgyék meg uraim, ebből a kicsinylésből kijár az irodalomnak is. Az a néhány rendjel, amely a művészek fején keresztül alárendelt hivatalnokok mellére potyogott, pléhes csőrömpölésével sok mindent mond el.

A sajtó, a nyilvánosság lelkiismerete akkor nem panaszokodott.

De most örvend, amikor arról van szó, hogy *Blaháné* királyi kitüntetés fog osztályrészsül jutni. Igaza van, a magyar művészet nagyasszonya megérdemli.

Sokan azonban nem kaptak akik már rég megérdemelték volna. Aktív magyar színészek, egyetlen-egynek sines kitüntetés. Csak *Prielle Kornéliának*, a *Nemzeti Színház* örökös tagjának.

Ujházy, Nádaj, Vizvári, stb. ordó helyett szegfűt visel a gomblyukában. *Ney Dávidnak* van *hádi* és *jubileumi* érme, mint *königrázi katonának*, — de amikor jubileumát ülte, nem kapott kitüntetést. Így járt *Dalnoki Béni* is, a magyar művészet egyik érdemes nezsztora, valamint *Kont József*, a jeles karmester. És még sokan, érdemes emberek, akik az utóbbi években jubilitáltak.

Mások a viszonyok külföldön, de még a szomszédos Ausztriában is! Ennek illusztrálására néhány érdekes adattal szolgálók:

Sonnenhal Adolf: a lovagi címet kapta, nemes, cs. kir. udvari színész, 14 kül- és belöldi kitüntetés birtokosa;

Levinszky József: cs. kir. udvari színész, 4 kül- és belöldi kitüntetés van;

Schöne Herman: cs. kir. udvari színész a *Ferenc József-rend* lovagja;

Thimig Hugó: cs. kir. udvari színész, és 4 kitüntetés van;

Städter Fülöp: cs. kir. udvari színész, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa;

Schreiner Jakob: cs. kir. udvari színész és a pápai Szent *Gergely-rend* lovagja;

Wolter Saroltának, a koronás arany érdemkereszt-kívül 5 kitüntetés van;

Hartmann Helene: a koronás arany érdemkereszt-kívül 3 külföldi kitüntetést kapott. Mindkettő megkapta a cs. kir. udvari színésznő címét is;

Müller György: cs. kir. kamaráénekes, a *Ferenc József-rend* lovagja;

Reichmann Tivadar: cs. kir. kamaráénekes, a *Ferenc József-rend* keresztjén kívül hat külföldi kitüntetéssel bír;

Winkelmann Hermann: cs. kir. kamaráénekes, a *Ferenc József-rend* lovagja.

Az énekesnők majdnem kivétel nélkül a cs. kir. kamaráénekesnői címet kapták. Külföldön, főleg Németországban, alig van elsőrangú művész, akinek ne volna 5-6 kitüntetés.

Ez érdekesség kedvéért végül megemlítem, hogy a külföldre szegődött hazánkfia, *Barnay Lajos*, udvari tanácsos lett s nem kevesebb, mint *hász* kitüntetés birtokosa.

Magyarországon, ahol nincs nagy becsülete a produkáló és reprodukáló művészeknek, mindez másként van. A királyi kegy sugarát, valamint idegen koronás vendégeink figyelmét másokra terelik.

Ne haragudjanak rám a művészek, hogy helyettük panaszokodom.

Dr. N. J.

A Szigligeti Színház felavatása.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Nagyvárad, október 15.

Az új színház megnyitó ünnepe, méltóan kulturális jelentőségéhez, előkelő közönség lelkes részvételével folyt le. Itt, ahol az utóbbi időben bizonyos nemzeti aspirációk törekednek felszínre jutni, a magyar színművészetnek emelt új hajlék egyttal a magyar nemzeti kultusznak új erős vára. A diszközgyűlés ünnepi szónokai beszédeikben különösen hangsúlyozták, hogy az új muzsahajlékban a nemzeti egység diadalát látják s bár szerény helyi keretben ülik is meg az ünnepet, az egész egységes Magyarország ünnepeinek tekintik.

Délután három órakor Nagyvárad törvényhatóságának rendkívüli diszgyűlése volt, amelyen *Beóthy László* főispán elnököl. Jelen volt *Schlauch* bíboros is, aki *Fetser* oldalkanonokkal érkezett meg. Beléptekor riadó éljenzés fogadták. Ott voltak azonkívül: *Ritók* Zsigmond táblai elnök, *Bulyovszky József* polgármester, *Rád* Ödön, *Hlathy* Endre, *Váradi* Zsigmond, *Mihály* Adolf és a törvényhatósági tagok teljes számmal. Ezekon kívül *Kallóczy* miniszteri tanácsos, *Váradi* Antal, gróf *Festetics* Andor, a vidéki színészet felügyelője, *Szemogy* Péter alispán, *Somogyi* Károly színházigazgató, *Felner*, a színház egyik építője és nagyszámu hallgatóság.

A főispán lelkes megnyitó szavai után dr. *Hoványi Géza* a színházi bizottság elnöke elmondta a színház építésének történetét, mely hetven évre nyulik vissza. Azzal a kívánsággal fejezte be érdekes előadását, hogy a színház mindig az igazi magyar műveltség terjesztője legyen.

A lelkes éljenzés után *Rád* Ödön mondott nagyszabásu ünnepi beszédet, fejtegette a színpad jelentőségét a nemzeti eszme megerősítésére, a műveltség terjesztésére és a nyelv művelésére terén. Végül utalt arra, hogy Nagyvárad polgárai nehéz anyagi viszonyok közt hozták meg az áldozatot a színház építésére, amivel nemcsak a szórakozásnak akartak új házat építeni, de a magyar kulturának, nemzeti eszmeének hoztak ezzel áldozatot, indítványozza, hogy Nagyvárad örömeinek jegyzőkönyvi kifejezést adjon. A beszédet viharos éljenzéssel és tapsal fogadták.

Bulyovszky polgármester indítványára a beszédekét a színház zárókövében helyezik el.

A közönség most a színházhoz vonult a záróköletétel ünnepeire.

Bulyovszky polgármester ünnepi szavai után elhelyezték a színház zárókövét. *Bulyovszky* Somogyi igazgatóhoz mondott beszédében hangsúlyozta, hogy művészi múltjában bízva adták át neki a színházat, abban a reményben, hogy jó kezekre bízták. Somogyi válaszában kijelentette, hogy legelőbb törekvése lesz mindig a magyar irodalom és művészet fejlesztése.

A megnyitó előadáson páratlanul lelkes, hazafias hangulat uralkodott, amely tetőpontját *Várady* Antal *Az új oltár* című előjátékának a végén érte el. Az előjáték az első nagyváradai szintársulat korában játszik és nagy sikert aratott. A végén az egész diszes közönség felállott s felhangzott *Kölcsey* himnusza *Isten áldd meg a magyart* ... Színész és közönség éneke egybeolvadva hangzott fel a magasba.

Asszonyok, férfiak szemében könnyek osillognak, a nagyváradai jogakadémia ifjúsága tüntető lelkesedéssel kiáltja:

— Éljen a magyar művészet!

Az előjáték előtt *Paulányi Adorján* Berta frenetikus hatással szavalta *Sas Éde* szép prólógusát, amelynek három kiváló strófiája így szól:

Legyen e ház a Szigligeti háza!
Támadjon itt igaz magyar világ.
A költészet bábajos virulása:
Magyar földünkön fakadó virág.
Legyen sasfészek, amelyből az eszmék,
Magasra törve, a napot keressék.
Féher legyen a szárnyuk, — de szabad!
Féher sas legyen itt a gondolat!

S amit a léha gúny sárral dobált,
Mossuk tisztára, lelkünk sugarába,
A nőt is, a legszentebb ideált
Ültessük újra fényes trónusára!
Ragyogjon újra lilomkoszoruja,
Támadjon újra zengő trubadúria!
S ruhád szegélyét csókojk rajongva,
Ő tiszta asszony, megbántott Madonna!

S amit a törpe kor ma csak nevet:
Itt próféta szóljon ihletten.
Lobbanjon föl a hazaszeretet
Tűzszolpa a sivatag jelenben:
Támadjon költő, kinek dörgő hangja
Hazafiaságnak legyen ércharangja.
És hirdessen a jóknak vig esztendő:
Hisz megbánhatóunk multat és jövendő!...

Itt a zenekar a Himnuszt játszotta. A művésznő *Somogyi* igazgató külön meghívására vállalta el a prólógus elszavalását, hogy a színházban az első élő szó nagyváradai születési színésznő ajkáról hangozzék el. Úgy a művésznőt, mint a szerzőt többször kitapsolták. Az előjáték után a *Hunyady László* operát adták elő. A közönség zajosan tapsolt a szereplőknek.

Az egész est vége végéig a legünnepesebb hangulatban mult el s a város disztrakomájával zárdott, amelyen ismételtan manifesztáltak a magyar nemzeti kultúra diadalát.

Nagyvárad város előkelő társadalma este fényos lakomára gyűlt össze. Az első felköszöntőt *Bulyovszky* polgármester mondotta Nagyvárad közönségére, mely nehéz áldozattal építette föl a kultúra hajlékát. Dr. *Déri* Géza a vendégeket köszöntötte fel, *Várady* Zsigmond a színészekre üritette poharát. A lakomán *Várady* Antalnak és *Sas* Edének Nagyvárad közönsége nevében pompás ezüstkoszorút adtak át.

Tisza Kálmán a következő táviratot küldötte a színházi bizottsághoz:

Változó idő, öregség és összegyűlt teendőim meggátoltak, hogy a mai örömnapot szeretett szülővárosomban töltsen. Vesztes csak én vagyok, de azért léteikben örülök az örvendőkkel és velük ünnepelek. Csak azt kérem polgártársaimtól, ne magyarazzák elmaradásomat úgy, mintha az érdeklődés hiányoznék.

Tisza Kálmán.

MŰVÉSZET.

□ **A Nemzeti Szalon új alelnöke.** A *Nemzeti Szalon* még tavaszi közgyűlésén egyhangulag művészeti alelnökévé választotta László Fülöpöt. A jeles festő ma foglalta el hivatalosan új tisztjét. A népes gyűlés, melyet erre az alkalomra hívtak össze, lelkes éljenzéssel fogadta. *Hock János* mutatta be az új igazgatósnak és a választmányának az új alelnököt, s méltatván László Fülöpnek az érdemeit, kifejtette a jövő év művészeti programját, hangsúlyozván ez alkalomból, hogy a Szalon nem egyszékről, hanem az egész magyar művészetért akar dolgozni. Eppen azért a Szalon hatáskörében tér nyílik minden igazi tehetségnek, s a legelőbb cél a közönségben a tiszta művészetnek és az áldozatra kész műszeretnek a fejlesztése. A Szalon kivonat eredménye tagadhatatlan, de még nagyobb lett volna az eredmény, ha bizonyos előfeltételek és félreértések nem bénították volna meg működését, amelyeknek felújítását, hogy a szívek-ből kitörhesse, mindent el fog követni a társulat. Nagyon kicsiny szempontra, mikor a művészegyesületek létlétkénység álláspontjára helyezkednek. Hiszen egy az eszme, egy a cél, amelyet szolgálunk, s vállatve kell munkálkodni azon, hogy Magyarország művészeti érdekeit kölcsönös jóindulattal előmozdítsák. Ne ellenfeleket, hanem a magyar kultúra szolgálatában küzdő segédcsapatoknak tekintsek egymást, amelyek egy zászló alatt küzdenek. Ehhez a munkához szólítja fel László Fülöpöt csatlakozásra. A zajos éljenzés csillapultával az új elnök szólt fel. *Tettekkel* fogja bebizonyítani, hogy nem színekurának tekintni állását, s meg fog tenni mindent a művészetért, amit Magyarországon tenni kell és lehet. Arra fog törekedni ő is, hogy a Szalon pártatlanul szolgálja az egész művészetet és az összes művészeket. Kollégái összessége találjon családi kört a Szalonban. Kéri művésztársainak a támogatását. Az ünnepelés után *Rózsa Miklós* titkár terjesztette elő az új szezon művészeti programját. E szerint a Szalon őszi tárlatát november 15 és 20-ika táján nyitja meg, december végén *Pécs* rendez kiállítást, hova a karácsonyi iparkiallítás végrehajtó bizottsága hívta meg, azután néhány magyar művész műveit mutatja be kollektív tárlatban, s tavasszal megtartja szokásos tavaszi tárlatát és a miskolci tárlatát.

□ **A Walter Crane-kiállítás.** Az *Iparművészeti Múzeum* üllői-úti palotájában a nagy közönség számára ma nyílt meg *Walter Crane* kiállítása. Mindjárt a reggeli órákban nagy sokaság özönlött el a termekek, amelyek népek voltak egész napon át. Ma megjelent a kiállítás tárgymutatója, melyet *Radács Jenő* igazgató állított össze. A kiállítás ezentel hétfő kivételével naponta délelőtt 9—1-ig és délután 3—8-ig tekinthető meg. — *Walter Crane* a délelőtti folyamán *Kossák József* udvari fényképész műtermében volt, hol családját fotografáltatta le. Feleségét abban a három híres kosztümben fotografáltatta le, amelyek az ő rajzai után készültek. A mester a műtermek egyik részéből bámulatos gyorsan skizzeket készített az állásokról, melyeket rendkívül festőnek talált. — A művész ma látogatást tett a lipótvárosi kaszinóban, és megtekintette a holnap este tartandó előadásra tett előkészületeket. Az est iránt nagy az érdeklődés.

□ **Héves vármegye millenáiumi képe.** A millénium alkalmából Héves vármegye törvényhatósága pályázatot irt ki Eger vára hősies védelmét bemutató festményre. A pályázatot *Kriesch Aladár* festőművész nyerte el, akit a megye törvényhatósága meg is bízott a kép elkészítésével. A művész elkészült a nagyszabású festményvel, amelyen az a jelenet van megörökítve, amidőn *Dobó István* a bástyafokon állva osztja a parancsokat, balról az egri nők forró olajat öntenek, köveket hengergetnek az ostromlókra. Elöl, a letört várfalon magyar vitézek osztják csapásaikat, míg a török hadak fölfelé törtetnek. A vár felett kék-köves, sárgás fény ragyog. A háttérből a nagytemplom tornya emelkedik ki. A hatalmas képet a közönség valószínűleg a téli tárlaton láthatja.

□ **Az új Szépművészeti Múzeum.** A városligeti múzeumokkal szemben, az Andrássy-út végén, javában folyik az új Szépművészeti Múzeum építése. Nemcsak az alapozási munkákat jelezték be, hanem már az épületet emeletnyi magasságban kiépítették. Töbire az építményt ideiglenesen betakarják és tavasszal folytatják az építést. A hatalmas épület, melyben nagyobb csarnokok és termekek lesznek, mint a világnak bármelyik múzeumában, csak a jövő esztendőben kerül tétő alá.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Tudományos Akadémia II. ülése.** Ma délután 5 órakor felolvasó ülést tartott *Foster Gyula* alelnök elnöke alatt. A felolvasó ülésen jelen voltak *Wlassics Gyula* miniszter, *Fraknói Vilmos* püspök, *Gyulai Pál*, *Pauer Imre* titkár, *Vécsey Tamás* és mások. *Csoma József* levelező tag volt az első fel-

olvasó, aki székfoglaló értekezésül *A nemzetiségi címerek tanulmánya* művet olvasta fel. Az éljenzéssel fogadott felolvasás után *Fejérváthy László* rendes tag értekezett *II. Béla királyi okleveleiről*.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Iparegyesület) igazgatósága vasárnap délelőtt *lovag Falk Zsigmond* elnöke alatt ülést tartott. Elsőben *Gelléri Mór* igazgató olvasta fel *Unghár Ignác* igazgatósági tagról irt emlékbeszédét, amelyet az igazgatóság tagjai mely megilletődéssel hallgattak. Jelenlétére az igazgató, hogy a szünet alatt az egyesületnek 57 tagja jelentkezett, ezek közt 52 rendes és 5 alapító tag, amit az igazgatóság örömdetes tudomásul vett. Dr. *Soltész Adolf* titkár felolvasta az egyesület életében az utolsó érdemleges igazgatósági ülés óta előfordult nevezetesebb eseményekről szóló jelentést, melyet az igazgatóság tudomásul vett s *lovag Falk Zsigmond* alelnök indítványára *Matkovits Sándor* végrehajtó bizottsági elnöknek, továbbá az igazgatóknak és a titkárnak jegyzőkönyvi elismerést szavozott. *Gelléri Mór* igazgató jelentést tett a székesfeváros tanácsához a hazai ipar pártolása ügyében benyújtott emlékiratról, melyet az igazgatóság élénk helyesléssel vett tudomásul. Majd a párisi világkiállításra történt küldetésekéről számolt be, amit az igazgatóság szintén tudomásul vett. Bemutatta az igazgató *Glück Frigyes* levelét, melylyel az egyesület javára tett 5000 koronás alapítványát bejelentte. Az igazgatóság lelkes örömmel vette tudomásul a nemes alapítványt, s köszönetét jegyzőkönyvbe ígatta. Az alapítványból minden második évben egy-egy törekvő fiatal iparost küldenek kiüldi tanulmányra. Az egyesület új munkaadójának programjára vonatkozó előterjesztéshez az igazgatóság hozzájárult. A pénzügyi bizottságban *Unghár Ignác* elhunytával megüresedett tagsági helyre egyhangulag *Czettel Gyula* igazgatósági tagot választották meg. Végül *további Fischer Ignác* hívta fel az igazgatóság figyelmét egy cseh gyáros úzeimre, aki *Első Magyar Dobjozó cég* alatt hozza forgalomba készítményeit.

(A Charité Kórház Egyesület) ma délután tartotta a VI—VII. kerületi kör diszterében idei rendező közgyűlést, *Hegedüs Sándor* kereskedelmi miniszter, az alelnök elnöke alatt. A közgyűlést megnyitása után dr. *Lantos Emil* titkár az egyesület múlt évi működéséről tett jelentést. A Budán a vagyonlatlan betegek számára felállított nyilvános rendezőintézet látogatottsága az utolsó évben csökkent, mert az orvosi segélyre szoruló budai betegek az ott már létező kórházakban megtalálták azt az orvosi segélyt, amelyben eddig az intézet oly készséggel és önzetlenséggel részesítette őket. Ilyen körülmények között elhatározták, hogy működésük terét Pestre teszik át a VI., *O-utca 26.* számú házba. A Charité Kórház-Egyesület rendező-intézetében a múlt évben 75.692 rendezés történt és 1166 műtétet végeztek. Új beteg 14.460 jelentkezett. A pénztári kimutatás szerint az egylet vagyona ma 11.631 forint.

SPORT.

*. **Bécsi löversenyek.** Holnap kezdődik meg a bécsi októberi meeting, amelylyel végre befejeződik az idei versenyszendő. Főszáma a vasárnap eldőlt Ausztria-díj és a zárónapon futandó *Henckel-emlékverseny*; ezért az első napnak nem is jut szenzáció, csak az 5000 koronás Tokió-verseny. Ebben a kis díjjal arányban nem álló jó társaság találkozhatik, mert programján olyan nevetek találunk, mint *Attila, Testőr, Boldog, Culture, Topromene, Miss Duncan, Néha, Catcher, Kartal* stb. A nyerő előreláthatólag *Néha, Attila* vagy *Boldog* lesz, mivelhogy *Attilának* hat kilogramm többlet kell vinnie nálunknál. Ugyancsak érdekes lesz a Királyné-handikap is, melyet ügyesen csinált meg a handikapper, annyira, hogy a chanceok közt igen nehéz eligazodni. Ha nagyterhű ló nyeri a versenyt, úgy az valószínűleg *Kara* lesz, ha kisterhű, akkor talán *Dogma* fog végre ismét versenyt nyerni gazdájának. A többi verseny csupa apróság, tipjük a következő:

- I. p. p. c.—*Cecilie*.
- II. *Magasan—Fatma*.
- III. *Kava—Dogma—Charmant*.
- IV. *Néha—Attila—Boldog*.
- V. *Azót is—Allotria*.
- VI. *Suada—Garcia*.
- VII. *Marie Diamond—Perec*.

*. **Az Ausztria új fogadásai.** *Namonára* olyan nagy összegű fogadásokat kötöttek az Ausztria díjra, hogy a német negyvenes most *Zászlóssal* egyformán favorit négyszeres pénzzel a nagy versenyre. Utának közvetlenül a német *Zulika* és *Ezermester* következnek 6—6-szoros pénzzel, majd *Max*, melynek 8:1 az oddsa. *Zászlósról* mesés jó hírek keringenek.

*. **Nemzetközi birkózások a budapesti nagy díjjal.** Az utolsó döntőharcokat vívják e nagy küzdelemben. Hetekig tartó mérkőzések után az erősek legerősebbjei, *Amable* és *Van der Berg*, *Kara Ahmed* és *Haekensemidt* állanak egymással szemben. Hogy ki lesz a nagy díj, a közönség körében nagy érdeklődéssel várják. A cirkus körül minden este szág meg száz sportbarát áll, akik már helyet nem kapva künn várják izgatottan az eredményt. Még csak két nap és megtudjuk, hogy ki Európa legerősebb és legügyesebb birkózója.

*. **A bécsi löversenyek eredményét** leggyorsabban és legmegbízhatóbban a *Telefon* Hírmondó útján lehet megtudni, mert a Hírmondó küldött tudósítójának telefon-jelentése alapján már a korá délutáni órákban részletes referádat olvastat fel. A versenyeredmények felolvasását riadó-jellel adja tudtára abonnenseinek a *Telefon* Hírmondó.

Nyitlér.

TILLER MÓR és TÁRSA
os. és kir. udv. szállító új és fényes
EGYENRUHAKÉSZÍTŐ-ÜZLETE
Budapesten, Váci-utca 35. az új hid közelében
MEGNYILT
Régi üzletünk Károly-kaszárnya is üzemből maradt.

A társadalom

*. **Kitünőségei**
főurak, országgyűlési képviselők, magasabb állami hivatalnokok, tanárok, ügyvédek, orvosok és mindazok számára, a kiknek társadalmi állása kikerülhetlenül teszi a rangszorú megjelenést, ajánlom ruhabárlatemet, mely a legjobb és legelőnyösebb ruházatkészítési rendszer. 20 év óta ismert jó hírnevem garantálta nyújt arra nézve, hogy a legmesszebbmenő és legkényesebb igényeknek eleget tessek.
A bérlet két éven belül fizetendő. Kiváratra költségtérítéssel és mintakal szolgállok.

Ifjabb Deutsch Manó

V., Ferenc-József-tér 3. I. emelet
Diana-fürdő-épület.

Császárfürdő

BUDAPESTEN.

Értesítés.

Van szerencsem t. jóakaróimat és a nagyközönséget értesíteni, hogy az előnyösen ismert

Holzwarth-Continental szállodát

(Budapest, Nádor-utca 22.)

átvettem és a kor igényeinek megfelelően átalakítottam. Kényelmes szobák, kitűnő francia konyha, válogatott italok, előzékeny kiszolgálás.

Szíves pártfogást kér

Fejér Gyula

a Continental szálló tulajdonosa.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Az utiköltéség** *Davidovics* Ferencnek az volt a foglalkozása, hogy jolytonosan utiköltéséget szerzett. A lapok apró hirdeteiseiben nevelőnek ajánkozott előkelő családokhoz s a meghívásokra avval felelt, hogy utiköltésére előlegezt kért. Ezt a tréfás manipulációt sokáig üzte *Davidovics* s még könyvet is vezetett róla, mignem egyik áldozata följelentette. Ma vonta felelősségre *Császár Gusztáv* albiró. Harminekilenc család nyomta *Davidovics* lelkét, de dr. *Vászonyi Vilmos* védelme után csak tizenöt család vétségében mondták ki bűnösnek s mert a kár is megtörtült, csak négy hónapra fogházra büntették, ebből is kitöltöttnek vett a bíró harminekilenc napi vizsgálati fogságot.

§§ **A vő vadja.** *Nocker* Lajos magánhivatalnok folytonos pörpártvarban élt feleségével. Végre is válópört indított ellene. A feleség erre avval felelt, hogy gondnokság alá akarta helyeztetni az urát. A gondnokság alá helyezése ellen a férj erősen védekezett s mikor az orvosszakértők megvizsgálták, a hozzá intézett kérdések során úgy nyilatkozott, hogy amikor a feleségét elvette, azt mondták neki, hogy veszedelmes az olyan családú nősnél, ahol a leány anyja megölte az édesanyját. Ezelőtt négy esztendővel történt ugyanis a Tompa-utcai gyilkosság, melynek áldozata *Sándor* Károlyné anyja volt. Erre célzott *Nocker* Lajos, amikor a gyilkosságról beszélt. E miatt *Sándor* Károly posta- és táviró főtitkár és neje bepanaszolták a vejüket rágalmaszért. A mai tárgyalásra be voltak idézve dr. *Moravcsik* Ernő, dr. *Schaeffer* Károly egyetemi tanár, dr. *Oláh* Gusztáv főorvos, *Apáthy* László királyi táblabíró, hogy tanúságot tegyenek *Nocker* ellen. A panaszosokat dr. *Szekély* Dezső ügyvéd képviselte, míg a vádlottat dr. *Róz* Géza ügyvéd védte. Mikor *Császár* bíró kérdőre vonta *Nocker*et, hogyan illetheti ezzel a váddal az anyósát, azt felelte, hogy ő csak az újságok után beszél, mert annak idején meg volt írva a Tompa-utcai gyilkosság, de ő maga nem állítja, hogy az anyósa lett volna a gyilkos. Boecanatot is kért apóstól és anyóstól, mire a panaszosok visszavonták panaszukat s a bíró megszüntette az eljárást.
§§ **Takács Zoltán társasága.** *Kocsis* Imre gazdálkodót, *Takács* Zoltán pénzhámsító szövetkezetének egyik tagját *Drill* vizsgálóbíró dr. *Schaeffer* József

üggyéd kérelmére ma szabadlábra helyezte. Kocsis Imrét az terhelte, hogy 600 forintot adott Takács bizalmas emberének *Oracetnek* egy sokszorosító gép vásárlására. Ezt a pénzt Kocsis Imre kölcsönvette s betábláztatta birtokára.

VIDÉK.

— (Községülés.) Komárom vármegye törvényhatósági bizottsága tegnap kezdte meg *Sárközy Aurél* főispán elnöke alatt rendes közgyűlését. A főispán indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy *Bathó Bálint* volt alispán, valamint *Várady Miklós* volt aljegyző elhunytá felett való részvételnek jegyzőkönyvet ad kifejezést. A főispán *Witansék Károly* vármegyei első aljegyzőt tiszteletbeli főjegyzőnek, *Matlaskowsky István* pedig tiszteletbeli szolgabíróknak nevezte ki. *Ghyecz Elemér* földbirtokos, bizottsági tag indítványára a közgyűlés nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy *Daranyi Ignác* földmívelésügyi miniszter közgazdasági politikájára iránt a legnagyobb bizalommal viseltek és ezt hozzáintézett fölratban is kifejezi.

TÁVIRATOK.

London, október 15. Az új parlament első ülésén a kormány a haditengerészet fejlesztéséről s új hadihajók beszerzéséről törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

London, október 15. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából 15-éről: A bizottság, mely a transvaali koncessziók jogérvényéről van hivatalos határozni, ma délelőtt kihallgatta a holland-délamerikai vasút igazgatóját. Figyelemreméltó bizonyítási anyagot szolgáltatott a holland-kórházról elvett iratok, melyek azt mutatják, hogy a vasút-társaság összeesküvést szervezett a hidak elpusztítására.

Az ausztriai válság.

Prága, október 15. A *Ceski klub* a nyári szünetek után ma tartotta első ülését, amelyen *Matusch* határozottan elene nyilatkozott annak, hogy az obstrukció folytatása a cseh képviselőkre nézve kétételez legyen s a zután a parlament állandó munkaképességének elérésére eszközül a képviselők számának korlátozást és a tartománygyűlések által eszközözendő reichsrath választásoknak újból való behozatalát ajánlotta.

Pánik a börzéken.

Berlin, október 15. A tőzsdén ma ismét nagy felfordulás volt. Nem mutatkozott valami különösebb ok a pesszimizmusra, amely a bianco-eladásokban nyilvánult, csak éppen az a feltevés, hogy a vasúti-részvények hanyatlása erős befolyással lesz a szén-konjunkturákra. Bécsből temérdek bányá-, hitel- és államvasút-részvényt kínáltak s emélfogva a contremine müveleteit a várt siker kísérte. Később valamivel javult az irányzat, de az üzlet szük korlátok közt maradt.

Bécs, október 15. Ma nagy baisse volt. A kényszereladások rohamosan emelkedtek, két börzejátékos fizetési zavarai miatt. Az árfolyamok hanyatlása olyan dimenziókat vett, mintha ezerszámra lett volna szó a piacra dobott papirokról, holott csak kevés volt mindössze. Már régen megszűnt a normális forgalom és rendes áralakulás már jó ideje nem képzelhető a bécsi tőzsdén, de az arra egyáltalán nincs ok, hogy — mint rosszul vezetett felszámolásnál — csak úgy dobják a papirokat azoknak, akik valamelyes árt kínálnak. A legnagyobb kárt az okozza, hogy ninesnek magánvétel és hiányzik az intervenció. A legesélyesebb forgalom mellett ment végbe ez a rohamos hanyatlás, amelyről képet adnak a következő példák:

Osztrák hitel esett	646.75-ről	641.—re
Magyar hitel	653.—	643.—
Államvasút-részvény	646.—	640.—
Alpesi bányarészvény	414.50	403.—
Prágai vasút-részvény	1645.—	1620.—
Rimamurányi	507.—	497.—
Cseh bányarészvény	1132.—	1120.—
Brüxi bányarészvény	840.—	818.—
Fegyvergyár részv.	304.—	298.—

Zárlatkor csak valamivel emelkedtek az árfolyamok.

A trieszti kikötő.

Trieszt, október 15. A közsegénység mai ülésén dr. Sandrinelli podeszta közölte, hogy az egyezséget a kormány és Trieszt városa között a kikötő kibővítése tárgyában aláírták. Eszerint Trieszt városa a munkálatok azonnali megkezdéséhez egy millió koronával járul hozzá.

A pápa enciklikája.

Róma, október 15. A pápa enciklikája a keresztény demokráciáról valószínűleg novemberben fog megjelenni. Az enciklikán *Rampolla* bíboros és *Agliardi* dolgozik. A munka azért halad oly lassan, mert az

enciklikából mindent ki akarnak hagyni, ami bárkit megsérthetne.

A délafrikai harcok.

London, október 15. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából: *Van Post* tekintélyes burgher engedélyt kapott, hogy az Oranje gyarmatra menjen és De Wettet felkeresse és megmondja neki, hogy oklanság a harcot tovább folytatni. Schwemann és egy másik burgher ugyanebből a célból indult el *Bothához*.

London, október 15. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából e hó 11-ikéről: *Buller* tábornoknak Angliába való utazása alkalmából hadiparancs jelent meg, amelyben közöltetik, hogy *Buller* tábornok letette a nautali hadsereg parancsnokságát és amelyben neki nagy szolgálatait és azért az ügyességét, amelylyel feladatát teljesítette, amíg Lord Roberts közvetlen parancsnoksága alatt állott, az utóbbi köszönetét lejezi ki.

Fokváros, október 15. A Johannesburgba visszatérő menekülők első vonatának elindulását elhalasztották.

Fokváros, október 15. A westkenti ezred Frankfortnál meglepte a boerok táborát és nagy veszteséget okozott nekik. Nyolc boer elloptak. *Delarey* valamennyi foglyát szabadon bocsátotta.

Khinai felkelések.

Hongkong, október 15. Egy két és 7 fontos Maxim ágyúkkal ellátott, 360 főnyi indiai csapatot ma reggel Kaulung határára küldtek avégből, hogy a fegyveres menekülteket akadályozzák meg abban, hogy angol területre lépjenek akár a felkelők, akár a császári csapatokhoz tartoznak. A két felkelő párt leverése után, melyek állítólag három ezer főnyi haderővel az angol határtól vagy harminc mérföldnyire gyülekeztek. Ho tengernagy csapatából vagy 1000 ember üldözésükre indult. Ho azt kívánta, hogy 200 főnyi erősítést küldjenek neki Kantonból. Hir szerint hadereje a szárazföldön elnyomul, hogy a felkelőket elfogja. Ho tengernagy közölte a hongkongi kormányszóval, hogy a felkelés nyilván gondosan elő volt készítve. Kihágások és fosztogatások azért nem történtek, mert a felkelők tervszerűleg vigyáztak arra, hogy a lakosságot és az idegeneket maguk ellen ne ingereljék. A felkelés messze elágazik. Kwantung és Koansi tartományok több nagyobb városából jelentenek felkelést. Ugy látszik, hogy Kangjunváj és Sumjassen hívei, valamint a Santorej (Szentháromság) titkos szövetség tagjai, mely Dél-Khinában támasza a mandzsu uralomnak, közös elárasra egyesültek.

A macedón liga pöre.

Bukarest, október 15. A bolgár összeesküvők pörében huszonegy vádlottat állítanak törvény elé. A vádlottak közül tizenegyen Bukarestben tartózkodnak, a többi pedig Bulgáriában.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 15. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 643.50. Magyar hitelrészvény 644.—. Angol-Osztrák bank 264.—. Bécsi bank-egyesület 458.50. Union bank 528.—. Länderbank 406.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 641.—. Lombard 107.—. Elbavölgyi vasút 455.—. Eszéknyugati vasút részvény 444.—. Dohányrészvény 244.50. Rimamurányi vasút 502.—. Alpesi bányarészvény 407.—. Májusi járadék 96.90. Magyar korona-járadék 90.10. Török sorsjegyek 103.50. Német birodalmi márká 118.23. Napoleon d'or 19.26.

Bécs, október 15. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A határidőszület forgalma nem volt élénk s az irányzat lanyha maradt. A külföldi piacok gyenge irányzattal eladási kedvet mutattak s ez a körülmény nyomásztalag hatott, valamint az is, hogy a felmondások erősen szaporodtak. Rozs ószre, amelyekben a fedezet teljesen ki van elégtve, végül 11 fillért veszlett, buza ószre és tavaszra, rozs tavaszra 3, zab 2, idei tengeri 1 fillérral hanyatott. Tavalyi tengeri a tegnapielőtti árfolyamon állott. Buza ószre 7.71, tavaszra 8.20, 8.19, rozs ószre 7.52, 7.57, 7.53, tavaszra 7.84, 7.85, 7.84, zab ószre 5.68, tengeri szept.—okt.-re 6.92 koronán kelt. Jegyeztettek: zab tavaszra 5.88, 5.90, tengeri május—júniusra 5.36, 5.37 koronán. Felmondottak 3000 mm. rozsozt és 2500 mm. zabot. A készárúk piacán a fogyasztás részvétlensége következtében nem volt említésre méltó üzlet, az irányzat általában változatlanul nyugodt és csak rozsban gyöngült, amennyiben ez a cikk öt fillérral olcsóbb lett. Jobb Berlinre a tőzsdé valamivel szilárdult. Maradtak buza ószre 8.22, rozs ószre 7.57, tavaszra 7.85, buza tavaszra 7.73, 7.74, tengeri május—júniusra 5.37, 5.38 koronán.

Bécs, október 15. Az L. J. Handl bécsi divat-árucég fizetése képtelen lett. A passzívák árukért 270.000 koronára rúgnak. Moratoriumot akarnak kieszközölni.

Bécs, október 15. Az 1881. évi szerb nyere-ménysorsjegyek mai húzásán a 90.000 frankos főnyeremény a 1697. sorozat 31. számú, a 10.000 franknyi második nyeremény a 6555. sorozat 8. számú és a

3500 franknyi harmadik nyeremény a 2708. sorozat 18. számú sorsjegyre esett.

Belgrád, október 15. A földmívelésügyi miniszter elnöke alatt tanácskozások folynak pénzemberek és kereskedők részvételével egy szerb export-bank létesítése iránt.

Páris, október 15. Több lap közléseivel szemben a Havas-ügynökség kijelenti, hogy Párisban jelenleg nem tartanak nemzetközi cukor-konferenciát. Ausztria-Magyarország és Németország kiküldöttjei csak azért jöttek Párisba, hogy a francia kormányval a kivitel prémiumok függőben lévő kérdésében konferáljanak. Az ebben az ügyben eddig történt megbeszéléseknek ninesen internacionális konferencia-jellege.

New York, október 15. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 10,3/4 (10,7/16). Nov-re 9.20 (9.58). Januárra 9.17 (9.53). New-Orleansban helyben 9,5/8 (9,9/4). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphiában 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsír*: Western steam 7.30 (7.35). Rohe és Brothers 7.65 (7.85). — *Tengeri irányzata* tartott. Októberre 46,3/8 (46,3/8). Decemberre 42,1/2 (42,3/8). Májusra 41,1/2 (41,9/4). — *Buza* irányzata gyenge. Piroz ószri helyben 73,3/8 (80,1/8). Októberre 77.— (78,3/8). Decemberre 79,3/8 (80,9/4). Márc.-ra 82,3/4 (84,1/8). Májusra 82,7/8 (84.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 4.— (4.—). — *Kávé*: Iair 110 7. sz. 8,8/8 (8,8/8). Okt-re 6.95 (7.05). Decemberre 7.15 (7.25). — *Liszt*: Spring When, clears 2.15 (2.50). — *Cukor*: 4,1/8 (4,1/8). — *On*: 28.45 (28.22). — *Réz*: 16,3/8 (16,3/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 15. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Buza irányzata gyenge. Októberre 73,3/8 (74,1/2). novemberre 73,7/8 (75.—). *Tengeri irányzata* tartott. Okt-re 40,3/4 (41,1/8). — *Zsír*: Okt-re 6.85 (6.78). Novemberre 6.85 (6.87). — *Szalonna* short clear 8.15 (8.30). — *Sertésújs*: Okt-berre — (16.—). Decem-berre — (—) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelik.)

Napirend.

Naptár: Kedd, október 16. — Római katolikus: Gallusz ap. — Protestáns: Gallusz. — Görög-orosz: (október 3.) Arc. Ján. — Zsidó: Tisri 23. Simch. thor. — Nap két: 6 óra 5 percek. — Nyugszik: 4 óra 53 percek. — Hold két: 11 óra 58 percek reggel. — Nyugszik: délután 1 óra 33 percek.

A földmívelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor.

Honvéd főellenőrzési szemle reggel 9 órakor a Ferenc József-laktanyában a 10., 11. és 12. gyalogezredhez tartozó legénység felett.

Közös hadsergebéli föltenőrzési szemle reggel 9 órakor a Mária Terézia-laktanyában az 6., 7., 8., 9., 10. és 11-ik gyalogezred legénység felett.

A közúti vasút műszaki fölülvizsgálata.

Est a Lipótvárosi Kaszinóban Walter Crane tiszteletére.

Iparmüvészeti múzeum és Walter Crane kiállítása 9 órától 1-g.

Nemzeti Múzeum. Régiségtár nyitva d. e. 9 órától 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.

Magyar kereskedelmi múzeum és Adyvar kiállítás a városligeti iparcsarnokban délelőtt 9—2-g.

Teljeskörű iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12-g és délután 3 órától 5-g.

Művelődési Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földművelésügyi Múzeum (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Szabadosai levéltár (Erzsebet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-g és délután 3—8-g.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-g.

Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9—1-g.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakönyvtár VII. Kerpesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Kéleti mintatár és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvény-társaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Kanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János éttermében Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Putzer György éttermében Deák-ter., minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Oriem válogatott műsor.

Ferenzi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tatra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

KÜLÖNFÉLEK.

Találkozás.

Találkoztunk — és elszorult a szívem,
Lélekzetem egy percere megszakadt.
Mivé lettél, — Oh irgalmas nagy Isten,
Mivé lettél egy rövid év alatt!?

Karton ruhád, még most is az a régi,
Amit nevednapjára vettem én,
Mikor ott éltünk, kinn a külvárosnak
Régóta látott csendes rejtekén.

De arcod mért oly szomoró, oly sápadt,
Hová lett hamva, édes gyermekem!
— Oh jöjj velem, kéz-kébe fogva menjünk
A külvárosba vissza kedvesem.

Keressük fel szegényes kis tanyánkat,
Ott meglesz újra, meglésd, mindened;
— Miről olyan sokáig álmodoztál,
Egy kis karika-gyűrűt is veszek.

Keressük fel a kis tanyát, a régít,
Hol annyi édes óra szállt tova,
Dideregünk csak fűtetlen szobába
S ne vágyjunk onnan többet el soha.

Homály, szegénység a mi osztályrészünk;
Maradjunk hát homályba te meg én,
Oh, jöjj velem, tán újra visszazál meg
Szívünkbe az a régi, tiszta fény.

Hisz szép szemed sugára még a régi;
Tavasza, dalra emlékeztető.
De mosolyukra úgy borul a bánat,
Mint szép halott föl a szemfedő.

Egy szép tavasz nyugszik némán,
Virágtalanul, mozdulatlanul...
Oh, jöjj velem kéz-kébe fogva és én
Felszokolom halottad álmibul.

Szentessy Gyula.

† **A kínai császár szolgaszemélyzete.** A pekingi császári palotában valami három ezer eunuch van, akik közül kétezer a császár körüli szolgálatot végzik. Kínában csak a császári ház tagjainak és egyes kiváltságos családoknak van meg a joguk arra, hogy eunuchokat tarthassanak. Az egyes kínai hercegeknek, a szerint hogy közelebbi vagy távolabbi rokonságban vannak a császárral, harminc, husz vagy tíz eunuch áll szolgálatukra. Néhány Peking környéki község lakosaiból egészítik mindig ki az eunuchok számát, de azoknak, akiket a császár mellé rendelnek előbb valamelyik hercegnél kell próbaszolgálatot tölteni. Ezenkint a császári ház más-más tagja rendelkezik az eunuch sereg felett; ez fogadják fel az úkat, ez osztja be őket és mind-egyikért mintegy nyolcszáz koronát kap a császártól.

Magának az eunuchnak mindössze hat korona havi fizetése van, de teljes ellátást kap, amely csak rizsből áll; jövedelmükben nem is a fizetés számít, hanem a borralvaló, de ebben azután van elég részük. Általában sokat élnek az eunuchoknak, akiknek csak este, a naplementekor kell a császári palotában megjelenniök s szolgálatuk abban áll, hogy vigyázzanak a császár negyvenkét tagu háremére. Az eunuch-sereg negyvennyolc osztályra van felosztva és egy-egy osztály élén álló eunuchnak mandarin-rangja van; valamennyiük közt legtöbb befolyása a tizennyolc lánának van, akik az egyházi szolgálatot végzik, és ezeknek busás a jövedelmük is. A pekingi császári palota eunuchjainak egy része színészkedik, de rendes körülmények közt csak a palota hölgyei előtt játszanak. A kínai udvari színész uraknak nincs valami irigyléreméltó dolguk, mert olyan eset is előfordult, hogy például *Sien-Fou* császár megbotoztatta a rosszul játszó színészt. Rendkívül szigorúan bántanak az eunuchokkal, de különösen a tolvajra szabnak nagy büntetést; ha lopásos csipik, két-háromszáz bambuszütést kapnak, de ha valamelyik a császári családtól lopott, azonnal halálra ítélik; ha megszökik az eunuch a palotából, becsukják néhány hónapra, ha a szökés ismétlődik, száműzik és kényszermunkára ítélik. Istentiszteletken jelen lehet az eunuch, de bizonyos szertartásokon nem szabad ott lenniök.

† **Kedélyes fogház.** Bár ellátás és humanitás dolgában a mi fegyházaink lakói sem panaszkodhatnak, de annyi bizonyos, hogy megirigyelhetik a franciaországi fresnesi fegyházbeli kollegáikat, mert az egész világon sincs a fresnesihez fogható kedélyes fegyház, amelynek az igazgatósága most adott ki pályázati felhívást a közelgő télre szükséges élelmiszerekre; e felhívás szerint az egészséges gyomru fogoly uraknak a következőkre van csak szükségük:

Ötven ezer kilogramm marhabús, kétszáz ezer tojás, száznegyvenötezer liter vörös bor (1), kétezer kilogramm vaj és százöt kilogramm égetett cukor, azonkívül pedig, hogy desszert is legyen: néhány ezer kilogramm fügét, szilvát és diót is kapnak a tekintetes rab urak. Azt a bűnöst, aki abban a szerencsében részesül, hogy a fresnesi fegyház lakója lehet, minden valóság szerint kiszabadulása után rövid idő múlva visszacsalogatja oda a pompás konyha és a fresnesi fegyeno igazán elmondhatja, hogy: fegyencélet a legszebb a világon.

† **Hisztéria — katonák közt.** A legtöbb ember, különösen pedig a legtöbb férfi azt hiszi, hogy a hisztéria csak a gyöngébb nem betegsége; pedig a tapasztalat alaposan rácafol erre a hitre. Most jelent meg a német hadsereg egészségi állapotáról egy kimutatás, amelyből kitűnik, hogy a német katonák közt nem is nagyon ritkán fordulnak elő hisztériás megbetegedések: harmadfél évtől alatt százötven hisztérius katonát

kezeltek a német kelyőrségi-kórházakban. Az esetek közül harmincban megsebesülés, százhuszban pedig idegnyehesség volt a hisztéria oka. E megbetegedések tünetei első sorban az izomgörcsökben nyilvánultak; úgy, hogy a katonák nem használhatta fegyverfogásra kezét, majd a menetelésben szolgált akadályul a láb izmainak a görcsre, azután pedig a betegek tagjai vitustánszerűen rángatóztak; ezenkívül nemcsak hisztérius benulásra volt példa a német katonák közt, hanem néhányan megsiketültek, mások beszélőképességüket veszítették el hisztéria következtében.

† **A drótnélküli táviró.** Az a legnagyobb távolság, melyen a drótnélküli távirást eddig sikerrel alkalmazták, tudvalevőleg 150 kilométer volt. Bár alkalmazott készülékek további tökéletesítése valószínű, mégis a nagyobb távolságokra való alkalmazás valószínűtlennek látszott. Emilio Guarini-Foresio olasz mérnöknek sikerült most egy új találmányt alkalmazni, mely által a Marconi-készülék felfogója automatikusan továbbítja a jelzéseket. A felfogó készülék ez esetben nem egy Morse készüléket hoz működésbe, hanem egy másik felfogó számára zárja az áramot és így tovább, egy állomásról a másikra, melyek szárazföldön egymástól legfeljebb 200, vízen 400 kilométernyire vannak felállítva. Guarini készüléke az eddigi jelentések szerint oly biztosan működik, hogy Marconi maga már Amerikába utazott, hogy egy New York és London közötti összekötöttes tervét megvalósítsa. Az állomások a kanadai és grönlandi partok mentén és szigeteken volnának, úgy, hogy az együttműködő állomások távolsága sehol sem volna nagyobb 400 kilométernél. Ha a hír egész terjedelmében valóban bizonyul, egy a drótnélküli távirás leg-tágabb alkalmazása várható rövid időn belül.

Apróságok.

A: Hová megy ma este?
B: Meg vagyok hívva házi báira a tanácsosékhöz.
A: No, képzelem, jól fog mulatni.
B: Én igen. Az a házikisasszonyokat sajnálom: szívbetegek lesznek.

Lujza: Hogy mulattál a Pirooska lakodalmán?
Bella: Pompásan! A menyasszonyon nem is állhatott rosszabbul a ruha s a vendégek valamenynyien azt hajtogatták, hogy milyen szegényesek a nászajándékok.

Optimista: Beszélhetsz, amennyit csak akarsz: a házasság mégis legkiválóbb intézménye a világnak.
Pessimista: Természetesen! Alkalmat ad két embernek arra, hogy egymást kölcsönösen boldogtalanságuk okozójának tarthassák.

REGENY.

QUO VADIS?

— REGENY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Az 6 számukra e pillanatban nem létezett sem Róma, sem az örületes Caesar, nem léteztek templomok, istenek és pogányok, csak 6 egyes-egyedül: Krisztus, aki eget és földet és tengert és az egész világot nevével betöltötte.

A távoli házakban, a nementani ut hosszában, már megszólaltak a kakasok, jelentve az éjfélt. Ekkor Chilon megérinté Vinicius köpenyének szélét és sottogá:

— Uram, ott, nem messze az aggtól, látom Urbánt és mellette egy leányt.

Vinicius felrozzent, mint álomból és odatekintett. Es megpillantotta Lygiát.

IV.

Az ifju patriciusnak minden esőpp vére megfagyott, mikor Lygiát megpillantotta. Végre annyi fáradozás után, a nyugtalanság, gond és fájdalom annyi keserves napjai után megtalálta őt! Az öröm, mint egy kiszabadult vadállat koblére fekiüd és szinte elállította lélegzetét. Nem-e a csodák folytatása volt ez, melyekről ma annyit hallott beszélni, hogy valóban már azt sem tudta, ében van-e vagy álmodik? Fejéhez kapott — de nem, semmi kétség, akit látott ott maga előtt csekély pár lépésnyi távolságban az nem volt más, mint Lygia. Teljes világításban állott. Gyönyörködhetett látásában, amennyire csak akart. A kámsza lecsuszott fejéről és szerteborolta haját: njkai félig nyitva voltak és szeméit az apostolra szegezte. Sötét gyapju köpenyt viselt, mint a nép

leányai, de Vinicius úgy találta, hogy még sohasem volt ilyen szép és dacára érzelmei hullámozásának feltűnt neki e csodálatos pátricius előkelősége, mely a rabnőltözékekben annál inkább kitűnt. A szerelem, mint egy tűzláng, végigborzongott rajta, de egytűl eltöltötte egy gyöngéd vágy, imádat és tisztelőles félelem.

Gyönyört érzett, ha csak rátekintett és kéjelgett a gyönyörben, mint a tikkadt vándor hosszú szomjúság után az üdítő forrásban. Lygia az óriási Uris mellett még kisebbnek látszott mint különben, olyan volt, mint egy gyermek. Vinicius azt is észrevette, hogy lesoványodott. Aera átlátszóan halavány volt, mintha az egész leány csak lélek volna.

Chilon ráncigálta őt köpenyénél fogva.
— Menjünk ki uram, nem vetették le kámszainkat és most sokan ránk figyelnek.

Valóban úgy volt. Az összes jelenlévők, hogy jobban hallhassák az apostol szavait, levették kámszúkat, csak ők nem. Chilonnak igaza volt. A kimenetnél jól szemügyre vehettek mindenkit, azonkívül Úrust könnyen fel lehetett ismerni hatalmas alakjáról.

— Kövessük őket — mondá Chilon — és mikor meglátjuk, hogy melyik házba térnek be, körülvértet annak minden kijárását robszolgáddal és elrabolod őt.

— Nem! — kiáltá Vinicius.

— Mit akarsz tehát cselekedni, uram?

— Rögtön utána belépünk a házba és tüstént elraboljuk. Te ezt magadra vállald, Krotó?

— Természetesen — mondá a lanista — és tégy rabszolgáddá, ha ennek a bivalynak, aki őt őrzi, ki nem töröm a nyakát.

Chilon minden istenségre hivatkozva, lebeszélte őket a tervről. Krotót, ugymond, csak mint védőt, az esetleges támadás ellen, hozták magokkal, nem pedig azért, hogy ő a leányt elrabolja.

De Krotó a szavába vágott.

— Hallgattasd el az öreg bakkeeskét — mondá Viniciusnak. — Nem mondom én azt, hogy a leányt innen a tömeg közepéből szöktes-

sük meg; de mihaml otthon lesz, elrabolom őt és elviszem oda, ahova parancsolod.

Vinicius örült e szavak hallatára és így szólt:

— Igen, Herculesre mondom, így legyen! Holnap már esetleg nem találjuk őt otthon, sőt ha a keresztények gyanut fognak, elrejtik őt ismét máshová.

— Ez a lygiai, úgy látom, borzasztó erős, — sottogá Chilon.

— Nem neked parancsolták, hogy elbájj vele — mondá Krotó gunyosan.

Jó sokáig várakoztak: a kakasok már a temető kapuján Lygia, oldalán Ursusszal. Több férfi követte őket. Chilon megismerte a férfiak között a nagy apostolt is, mellette egy kis alakú aggyastánt, két idősebb nőszemélyt és egy lámpát tartó gyermeket láttak menni. A kis csoportot mintegy kétszáz ember követte. Vinicius, Chilon és Krotó ezekhez csatlakoztak.

— Valóban, uram, — mondá Krotó — leánykád hatalmas őrízett alatt áll. Maga a nagy apostol az, aki vele megy. Nézd csak, nézd, az emberek ott az uton mind térdre borulnak előtte.

Vinicius, aki folyton csak Lygiát nézte, nem is figyelt szavaira. Csak a nementanai kapunál kiáltott fel csodálatában. A kaput őrző két harcos, mikor az apostol arra elhaladt, letérdelt előtte és 6 kezeit áldólag terjeszté ki pajzsai fölétt. Az ifju patricius mindezeideig nem is gondolt arra, hogy még a katonák között is vannak keresztények és remélten gondolt arra, hogy Lygia, ha a várost el akarta volna hagyni, könnyen talált volna a katonák között hitsorsosaira, akik őt kibocsátották volna. Es minden isteneknek köszönetet rebegett, hogy nem így történt.

Athaladva a beépítetlen térségeken, a keresztények csoportjai oszladzni kezdtek.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Az osztrák gummicu-gyárosok ellen. A magyarországi bőrkereskedők, cipőéletrész-gyárosok, cipésmesterek és cipőgyárosok mozgalmat indítottak a három osztrák gummicu-gyár kartellje ellen, amely az egész monarchiában önkényes monopóliumot gyakorol ezen a téren. Az érdekelt szakmáknak néhány száz képviselője tegnapelőtt értekezletet tartott ebben a tárgyban az Országos Iparegyesületben Gelléri Mór elnöke alatt és beható tanácskozás után elhatározta, hogy részvénytársulati alapon magyar gummicu-gyárat alapít, s ha nem sikerül másképpen megtörnie a kartell hatalmát, bojkottálják a kartellben lévő gyárak gyártmányait. A terv végrehajtására száztagú bizottságot küldtek ki, amelynek az a feladata, hogy megtegye a szükséges előkészületeket és híveket toborozzon az alakítandó részvénytársaságnak. Holnap este újabb értekezletet tartanak ebben a tárgyban az Országos Iparegyesület helyiségében.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pesten* 42.— korona pénzben. — korona áruban. *Bécsben* a nyersszesz ára 42.60 korona pénzben, illetve 44.— korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő szűkös-lóvárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi október 15. Készlet 536 darab. Erkezett 1076 darab. Összesen 1612 darab. Eladott 612 darab. Maradt 1000 darab. — Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 88—96 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 88—98 koronáig, 300—350 kgr. sulyban 94—100 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 82—90 koronáig, Malac 50—100 kgrig 70— korona. A vásár hangulata lanyha.

Bécsi vágómarhavásár. Október 15. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásároszarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott: 3961 darab magyar fajtájú, 430 darab galíciai fajtájú, 11 darab bukovinai fajtájú, 1028 darab német fajtájú, összesen 5415 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonkint 610 sulyban: magyar hizókör I. minőségű 74—80 fillér, kivételesen 81— fillér, II. minőségű 66—73 fillér, III. minőségű 60—65 fillér, galíciai hizókör I. minőségű 74—76—80 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 68—73 fillér, III. minőségű 60—67 fillér, német hizókör I. minőségű 80—85 fillér, kivételesen 86 fillér, II. minőségű 72—79 fillér, III. minőségű 64—70 fillér. Legelő ökrök 50—62 fillér, bika és tehén 100 kilogrammonkint 50—68 korona. Kivételesen 70—71 korona.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, október 15.

A buzaüzlet ma nyugodt hangulatban nyílt meg. Összesen 40.000 méterháza került forgalomba, változatlan árakkal.

Egyéb gabonaneműekben mérsékelt volt a forgalom árváltozás nélkül.

Eladott:

Buza, *Tiszavidéki*: 800 mm. 80 k. 8 K. — I.,

600 mm. 79 k. 8 K. — I., 500 mm. 78 k. 8 K. — I., 200 mm. 79-5 k. 7 K. 95 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f., 300 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 260 mm. 79-4 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-8 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 87 1/2 f., 150 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 78-5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 66 1/2 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77-7 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 60 f., 300 mm. 76-5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 75-7 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 35 f., 60 mm. 72-5 k. 7 K. 20 f.

Kalocsai: 3100 mm. 75 k. 7 K. 50 f.
Fehérmegyei: 300 mm. 78 k. 7 K. 75 f.
Bácskai: 400 mm. 75-6 k. 7 K. 60 f.
Bihari: 100 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 70 f.

Bánási: 7700 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f., 7000 mm. 77 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f.
Erdélyi: 600 mm. 79 k. 7 K. 60 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 65 f.

Pancsovai: 1000 mm. 74 k. 7 K. 20 f.
Verbási: 4000 mm. 76 k. 7 K. 75 1/2 f.
Mohácsi: 2000 mm. 74 k. 7 K. 25 f.

Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 63 1/2 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78-3 k. 7 K. 35 f., 800 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 35 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 75 f., 400 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 75-2 k. 7 K. 45 f.

Mind három hónapra.
Rozs: 500 mm. 7 K. 22 1/2 f., 100 mm. 7 K. 10 f., 200 mm. 7 K. 15 f.

Arpa: 100 mm. 6 K. — f., 250 mm. 6 K. — f., 300 mm. 6 K. 25 f.

Készpénzfelvétel mellett.
A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzenként 50 kilogrammonkint. — A minőség bektoliterenkint és kilogrammonkint.

B u z a	Kilós	Kilogramm áru		Kilós	Kilogramm áru	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
<i>Tiszavidéki</i>	75	1.25	1.25	75	1.25	1.25
"	75	1.25	1.25	80	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	81	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	82	1.25	1.25
<i>Fehérmegyei</i>	75	1.25	1.25	75	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	80	1.25	1.25
"	78	1.25	1.25	81	1.25	1.25
"	78	1.25	1.25	82	1.25	1.25
<i>Pestvidéki</i>	75	1.25	1.25	75	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	80	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	81	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	82	1.25	1.25
<i>Bánási</i>	74	1.25	1.25	75	1.25	1.25
"	75	1.25	1.25	79	1.25	1.25
"	76	1.25	1.25	80	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	81	1.25	1.25
<i>Bácskai</i>	75	1.25	1.25	78	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	79	1.25	1.25
"	77	1.25	1.25	80	1.25	1.25
"	78	1.25	1.25	81	1.25	1.25

Egyéb gabonaneműk	Kilós	Kilogramm áru	
		K.-tól	K.-ig
<i>Rozs</i>	70—72	6.00	7.10
uj elsőrendű	—	6.85	6.65
uj másodrendű	—	6.90	6.10
Arpa	60—62	5.50	5.80
uj elsőrendű	—	5.50	5.80
uj másodrendű	—	5.50	5.80
Zab	32—41	5.45	6.05
uj elsőrendű	—	5.20	5.40
uj másodrendű	—	5.20	5.40
Tengeri	—	6.60	6.60
uj elsőrendű	—	13.50	14.—
uj másodrendű	—	13.50	14.—
Köles	—	5.50	5.70

A határüzlet folyamán a következő kitések

Ürtétek:
Buza októberre . . . 7.48—7.46—7.47
Buza áprílisa . . . 7.94—7.93—7.92
Buza 1901. októberre 0.—
Rozs októberre . . . 7.13—7.10—7.09
" áprílisa . . . 7.39—7.37—7.38
Tengeri máusra . . . 5.10—5.07—5.06
Zab októberre . . . 5.34—5.36—5.37
Zab áprílisa . . . 5.58—5.60—5.59
Repece augusztusra . . . —.—.—

Déli egy óraok a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre . . . 7.49 pénz 7.50 áru
Buza áprílisa . . . 7.96 " 7.97 "
Rozs októberre . . . 7.16 " 7.17 "
Rozs áprílisa . . . 7.40 " 7.41 "
Zab októberre . . . 5.34 " 5.35 "
Zab áprílisa . . . 5.58 " 5.59 "
Tengeri szeptemberre . . . 0.— " 0.— "
Tengeri máusra . . . 5.09 " 5.10 "
Repece augusztusra . . . —.— " —.— "

Délután fél 5 óraok zárul:

Buza októberre . . . 7.48— 7.49
Buza áprílisa . . . 7.92— 7.93
Rozs októberre . . . 7.12— 7.13
Rozs áprílisa . . . 7.38— 7.39
Tengeri máusra . . . 5.06— 5.07
Zab októberre . . . 5.36— 5.37
Zab áprílisa . . . 5.50— 5.50
Repece augusztusra . . . —.——

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde igen alárendelt forgalmat tüntetett föl. Az irányzat továbbra is a kedvetlenség jeleit árulta el és a vezető-értékek árfolyamaiban számottevő változások nem fordultak elő.

A helyi piac megéhezősen el volt hanyagolva, főleg rimamurányiban kötöttek egy csekélységgel magasabban.

A déli tőzsde ismét erős erupció képét tárta elénk. Kedvezőtlen kő földi jegyzések lanyhitóság hatottak s csekély forgalom mellett ismét erős visszaesés állott be. Az összes vezető-értékek legalacsonyabb árnívón zárukak.

A helyi piac irányzata a déli tőzsdén bígyadt volt, a forgalom elenyészőnek mondható.

A valutapiac változatlan.

Az előtözsde esendse.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 650.——652.—, Osztrák hitelrészvény 645.——647.—, Osztrák-Magyar

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Irta: RUDYARD KIPLING

(74)

Tarvin egészen tisztában volt azzal, mit kell mindenekelőtt tennie.

Megsarkantyuzalvaolt a mecsethez lovagolt, galambszurke barátját felrátá szenderegéséből és rábizta a következő tudósítást:

Mutrine öngyáságának Denver. Nyaklánc öné.

Toaleti késszen legyen. Sineket rakják Topazba.

Tarvin.

Ezt eltvártozták.

A fogadóban csak lovat váltott, aztán repült Kettyhöz. Erősen begombolta a kabátját, időnkint gyöngéden megtapogatta a zsebet, mely a Naulak-hát rejtette és miután Fibbyt az udvarban megkötötte, egyenesen a veranda lépcsőinek ment. Estesné volt az első, aki szembe jött vele és emelkedett hangulatát, önmagával és a világgal való elégedettségét a szeméből kiolvasta.

— Bizonyosan valami kellemes dolog érte, vagy jó hírt hallott — mondotta — Tessék kérem beljebb kerülni!

— A lehető legkellemesebb, ami csak érhető — felelte Tarvin mosolyogva. Alig várom már, hogy elmondjam kegyednek Estesné asszonyom, megfojt, ha nem mondhatom el valakinek, de vannak emberek erre felé s azoknak sehogyszem való ez a história. Az izlésemnek az felelne meg a legjobban, ha valami hírnököt fogadnánk meg, s néhány muzsikust, hogy közhírré tegyik a históriát, s örömtüzeket is gyujthattunk, hogy olyas július 4-ikét üljünk meg, s ezenközben a bennszülöttek függetlenségét is lelkesen kiküldtánám, de fájdalom, mindezt nem tehetem. Egyet azonban mondhatok kegyednek — ott fogta meg egy kicsit Estesné a verandán — kegyed bizonyára

sejti, miért vagyok én olyan gyakran itt Estesné asszonyom, eltekintve természetesen attól, hogy kegyedem és az urát szeretem, s rendkívül örülök, ha kegyeddel elbeszélgethetek? De a másik okot ugy-e etalálta?

— Legalább ugy hiszem — felelte Estesné mosolyogva.

— Na, ennek már örülök! Igazán örülök! És így azt is remélhetem, hogy az én pártom van.

— Ha azt érti ez alatt, hogy szerenését kívánok önnek, akkor minden bizonynyal. De azt is tudnia kell, hogy Sheriff kisasszony iránt bizonyos felelősségérzet is van bennem... és már gyakran töprengtem, vajjon ne írjak-e az anyjának és ne adjam-e tudtára...
— O! Az anyja mindent tud, az utolsó pontig, mondhatom leghőbb kívánsága ez a házasság. Nem ez itt a baj, hanem más valami Estesné asszonyom!

— Igen, igen, értem önt. Sajnátságos egy leány, épp olyan erős, mint amilyen lány természet. Nagyon a szívembe fogadtam és bálumom nagy lelke, de azért mégis jobb szeretném, ha nem volna ilyen és abbahagyná, amiért küzd. Mint asszony, bizonyára inkább a helyén volna — tette hozzá Estesné megfontoltan.

— Milyen okos kegyed! — mondotta Tarvin az elragadtatás pillanatával. — Milyen okos! Ugyanezt százszor is elmondottam már neki! És mondja csak Estesné asszonyom, nem tartaná-e a legjobbnak, ha rögtön megesküdnék, minden habozás nélkül?

Estesné fűrkészőleg nézett rá. Ez a Tarvin néha kissé érthetetlen és meglepő volt neki.

— Ami engem illet, azt tartom, hogy ha ön okos, akkor az időt egészen az események alakulására bizza, — felelte Estesné kis idő múlva. — Megfigyeltük a kisasszony művét azzal az áhítószással és reménységgel, hogy sikerüljön neki az, ami senkinek sem sikerült, de legbensőbb érzésem azt sugja nekem, hogy nem így lesz. Nagyon sok akadály van előtte. Ezredéves hagyományok és

szokások, nevelés, minden ellene van és előbb vagy utóbb be kell következtetnie a bukásnak. Meg kell majd adnia magát, akármilyen elszánt és bátor. Az utóbbi időben azt kellett hinnem, hogy az ütközet már nagyon is közel van; a kórházban nagy az elégtelenség. Az uram hallott egyet-mást, ami nagyon nyugtalanít bennünk.

— Ami nyugtalanítja kegyeteket! Meghiszem azt! Hiszen éppen ez a legrosszabb a dologban... Nem csak az bánt engem, hogy várat engem, s emiatt kétségbeesjt, hanem hogy ezenközben a legelképzhetetlenebb veszedelmekbe rohan! De most már nincs időm megvárni, amíg belátja ezt. Meg kell győződnöm arról, hogy itt a legjobb alkalom, hogy Nicolas Tarvin felesége legyen. Mennem kell Rathoreból, és veleje a beszédemnek! Ne kérdezze, hogy miért, meg kell lennie. Es kell, hogy magammal vigyem Kettyt... ha szereti őt kegyed, legyen ebben a segítségemre!

Estesné a legjobb választ adta erre, amit csak adhatott, azt mondta, hogy fölmeleg és bejelenti Kettynek a látogatását. Ez a bejelentés egy kicsit sok időbe került, de Tarvin nemesek türelmesen, hanem bizalommal teli mosolygással várakozott. Eppenséggel nem kétkelődött most abban, hogy Ketty most rábeszélte magát, egyik sikerének a mámorában lehetetlen volt, hogy ne bízzék a másikkal. Hát nem ott volt-e beiső zsebében a Naulakha? Ketty pedig ahhoz tartozott, elválaszthatatlan össze volt kapcsolva azzal. Mindenkör hajlandó volt arra, hogy a kínálókozó segítséget elfogadjja és nagy gyönyörűséggel gondolt arra, hogy Estesné alaposan és hosszasan rábeszéli fönt Kettyt.

Hirtelen megpillantotta egy asztalkán a Topazi Hírlap egyik legújabb számát és amikor átolvasta, megint csak jó jelle akadt. Nem csalódott a „Habozó Er”-ben való bizalmában; azok, akik az ő megbízásából megmuvélték a bányát, csakugyan bőséges érre akadtak és hetenkint most már ötszáz dollár értékű ércet bányásztak!

(Folytatása következik.)

államvasuti részvény 644.75—645.75. Közúti vasut 588.—. Rimamurányi vasmű 503.——507.— korona.

A déli tőzsde lanyha.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 647.——650.—. Osztrák hitelrészvény 641.50—645.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 640.——643.—. Jelzálogbank 425.—. Leszámitoló bank 426.—. Rimamurányi 500.—504.—. Közúti vasut 584.——589.— korona.
Forgalomba került: Koronajáradék 90.15—90.55. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 626.—. Vilamos vasut 278.——280.— korona árfolyammal.
Utóteszt. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 644.—. Magyar hitelrészvény 647.—. Leszámitoló bank részvény 428.—. Rimamurányi vasműrészvény 504.—. Osztrák-Magyar államvasut 685.—. Közúti vasút részvény 597.—. Városi villamos vasut részvény 284.—. korona árfolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 40.—45.— korona, vörös idei 62.—64.— korona, vörös erdélyi —— korona, vörös bánási —— korona, középszemű —— korona, nagyszemű —— korona. Disznózsír: budapesti 61.—61.50 korona, vidéki —— korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki —— korona, városi 4 darabos 52.50—53.— korona, 3 darabos 53.—53.50 korona, üstölt —— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.25—15.50 korona 120 darabos —— korona, 100 darabos 16.75—17.— korona, 85 darabos 17.75—18.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.50—15.75 korona, 85 darabos 17.25—17.50 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.—18.25 korona, szerbiai 15.75—16.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén nagyon tartózkodó volt az irányzat

Hangulat bágyadt.
Déli tőzsde gyengébb.
Zárlat változatlanul kedvtelen, gyenge Berlinre.
Bécs, október 15. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 113.85. Tiszai és szegedi kölcson sorsjegy 133.—. Magyar vasúti kölcson ezútszen 98.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 116.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 425.—. Rimamurányi vasműrészvény 499.—. Magyar koronajárdék 90.10. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 89.70. Magyar hitelbank részvény 643.—. Magyar nyeresémi kölcson sorsjegy 163.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 344.—. Magyar kereskedelmi bank 2555. Magyar cseripar —.—.

Bécs, október 15. (Osztrák értékek zárlata.) 4-2%-os papírjárdék 96.95. 4%-os osztr. aranyjárdék 114.15. 1860-iki sorsjegy 131.50. Osztrák hitelsorsjegy 90.—. Angol-osztrák bank 263.—. Bécsi bankjegyesület 458.10. Osztrák-magyar bank 1694.—. Déli vasut 106.50. Dunagőzhajózási részvény 738.—. Dohányrészvény 293.50. Császári és királyi arany 11.46. Német bankváltók 118.55. 4-2%-os ezüst járadék 96.60. Osztrák koronajárdék 97.20. 1864-iki sorsjegy 197.—. Osztrák hitelművelési részvény 643.50. Unionbank 528.—. Osztrák Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasut 641.—. Elbvölgyi vasut 454.—. Alpesi bányarészvény 406.—. 20 frank. arany 19.27.—. Londoni váltóár 241.90. Bécsi Tramway Litt A. 263.—. Bécsi Tramway Litt B. 259.—. Lipót kohó 370.—. Az irányzat nyugodt.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 15. (Tőzsdén tudósítás.) A vasipar viszonyainak kedvezőtlen alakulása felől már a múlt héten terjesztett jelentések, különösen pedig a rajnavidéki és

westpháliai üzemkorlátozásról szóló hírek bémítolag hatottak a vállalkozási kedvre és a bányavártekek további esését idézték elő. Különösen szenvedtek a lútarészvények, és szénrészvények is alacsonyabbak, állítólag a koksziparnak ki nem elégtő állása következtében. Bankk csekély üzlet mellett szintén gyengülése hajlottak. Járadékok esendek, spanyolok gyengébbek. Vasúti részvényekben a forgalom csekély. Államvasutak Bécsre alacsonyabbak. Transvaal-vasut realizálásokra erősen nyomott. A bányavártekek gyöngösege a második tőzsdéorában tovább tartott, Transvaal-vasúti részvények kissé javultak. Magánleszámitolási kamatláb 4 1/2%.

Berlin, október 15. (Zárlat.) 4-2%-os papírjárdék —.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 96.95. Elbvölgyi vasut —.—. Magyar koronajárdék 90.25. Osztrák-magyar államvasut 136.—. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.60. Magyar vasúti beruházási kölcson 101.25. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 168.90. Általános villamossági Edison 209.75. Gelsenkircheni 179.40. Laura-kohó 189.25. 4-2%-os ezüstjárdék —.—. 4%-os magyar aranyjárdék 95.30. Osztrák hitelrészvény 200.40. Déli vasut 24.50. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.40. 4%-os új orosz kölcson 96.10. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 93.80. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust —.—. Harpeni 170.90. Az irányzat javult.

Berlin, október 15. (A Budapesti Napló tudósításának távirata.) **Esti forgalom.** 4%-os magyar aranyjárdék 95.30. Magyar koronajárdék 90.25. Osztrák hitelrészvény 201.—. Osztrák-magyar államvasut 136.10. Déli vasut 24.50. Északnyugati vasut —.—. Elbvölgyi vasut —.—. Orosz bankjegyek készpénz 216.40. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegyek —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, október 15. (Zárlat.) 4-2%-os ezüstjárdék 95.30. 1860. sorsjegy 132.25. Déli vasut 24.25. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 201.10. Osztrák-magyar államvasut 135.75. Olasz járadék 93.60. 4%-os magyar aranyjárdék 95.60. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 15. (Zárlat.) 4-2%-os papírjárdék 96.20. 4%-os osztrák aranyjárdék 96.90. Magyar koronajárdék 90.10. Osztrák-magyar bank 120.80. Déli vasut 24.60. Elbvölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.40. Bécsi bankjegyesület —.—. Villamos részvény 121.—. 3%-os magyar aranykölcson —.—. 4-2%-os ezüstjárdék 95.90. 4%-os magyar aranyjárdék 95.15. Osztrák hitelrészvény 200.70. Osztrák-magyar államvasut 136.40. Északnyugati vasut —.—. Bécsi váltóár 845.66. Párisi váltóár 813.75. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 204.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, október 15. (A Budapesti Napló tudósításának távirata.) Árfolyamok januárra. **Esti forgalom** Osztrák hitelrészvény 201.10. Osztrák-magyar államvasut —.—. Déli vasut 24.60. Osztrák aranyjárdék —.—. Olasz járadék 192.—. Laura-kohó —.—. Harpeni 171.50. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankjegyesület —.—. Az irányzat esöndes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 15. A sertésüzlet irányzata változatlan.
A) Hízott sertések ára: I) Magyar első örendű: Oreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) —— fillérig. Oreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 96—98— fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 97—98— fillérig. Fiatal könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 98—99— fillérig. II) Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) —— fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) —— fillérig. Könnyű (páronkint 200 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig. III) Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) —— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig. IV) Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) —— fillérig.

— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) 95—96— fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 94—95— fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 93—94 fillérig.

Sertésüzlet száma 1900. október 13. napján volt készlet 37.110 darab. — 1900. október 14. napján felhajtott 686 darab. 1900. október 14. napján elszállított 742 darab. 1900. október 15. napjára maradt készletben 37.054 darab.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szenásy, Hoffmann és Társa

párisi és lyoni szelvénygyári raktára
Budapest, IV., Bécsi-utca 4. szám.
 Raktárunkon található a legnagyobb választék divatos szelvények, csipkék és szalagok, valamint gyöngyfülácsok, pontléc-ruhák és pontléc-kelmék. Fekete, fehér és színes szelvények 85 krtól. Satin-Liberty-selymek 65 krtól és angol mosóesőreony 80 krtól kezdve. Mintákkal kívánatra készségeel szolgálunk.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —
Budapest, október 15.

Az északi depresszió ma is Skandinávia felett áll, a déli pedig — kiszélesedve — Olasz- és Magyarországot borítja. A maximum nyugatról nyomul előre.
 Az idő európaszerű változóknak, szeles és nagyobb-részt esős volt; az Északi-tenger partjain és Magyarországon tegnap este zivatarok is voltak.
 A hőmérséklet valamivel süllyedt.
 Nálunk az idő borús, szeles és csaknem általánosan esős volt. Az északi Kárpátokban, a Dumáltól és Bácskában tegnap este zivatarok is voltak. A hőmérséklet alig változott.
Küldetés: Hűvös és változókéony idő várható, sok helyütt még esővel.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonatorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
 Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.
 A legelhanyagoltabb húgyvesztőfolyásokat, leg súlyosabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőzötés utóbjait

Elgyengült férfierőt
 az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage
 vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyít a legujabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
 Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.
 Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat.
 Külön váróteremek.
 Fevelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

Más hasonló cégekkel való összetévesztés elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztály-sorsjegyek:
 A megújítási sorsjegyek és nyeremények beküldése portómentesen történik

„Mercur”

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságnál

Budapest, csakis IV., Váci-utca 37. sz. (a bank saját házában.)

Megrendelések legújabb postaküldvényen eszközölhetők.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

Tell Vilmos.

Opera 4 felvonásban. Szövegét írta Jossy és Bis. Ford. Nádasckay L. Zenéjét szerz. Roussini.

Személyek:

Geszler	Kornay	Mejthal	Ney D.
Mathild	Powny	Arnold	Alberty
Tell Vilmos	Beck	Rudolf	Kiss
Hedwig	Válint	Halsz	Kortész
Gomgy	Szilágyi	Leuthold	Hegedüs
Walter	Szendrói		

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

A szentivánéji álom.

Színmű 5 felv. írta Shakespeare, ford. Arany János

Személyek:

Theseus	Somló	Vackor	Egressy
Egeus	Abonyi	Gyula	Körösmezői
Lysander	Horváth	Zuboly	Vizvári
Demetrius	Mihályfi	Dudás	Dezso
Philostat	Paulay	Hippolita	Helvey
Hermia	Gerő L.	Oberon	Maróthy
Titánia	Török I.	Puck	Nagy I.

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írta: Bóth László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monaóh	Mátrai	Szulamit	Sötér
Aron	Sarlai	Abigail	Dóry
Absolon	Odry	Cingitang	Kardos

Kezdeté 7 1/8 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kedd, 1900. október hó 16-án.

Khina.

Irta Weisz Róbert.

Kezdeté 7/8 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

A megváltó.

Passziójáték 16 képben. Bibliai dráma.

Kezdeté 6 órakor

Ma és mindennap este 8 órakor

..... a magyar királyi

karagay ur személyes vezetésével

Grand Café Hanusz Béla nagykávéházában.

VII., Erzsébet-körút 53. a körüti fürdő palotájában.

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében

Ma és mindennap **Bandi Marci és fiai** kedvelt zenekara hangversenyez.

Színház után friss étlap.

A NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN

..... esténként

outerraiben étterem. **katona-zene.**

GROZS ÖDÖN

Ujvilág és Rostély-u. sarok.

Csoka közkezdveltségű zenekara esténként hangversenyez.

Figyelmes kiszolgálát. Separék.

Mérsékelt árak.

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este **SCHREYER**, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. - Számos látogatóért eszedik

Putzer György vendéglős.

Most jelent meg! Cs.

Allaga Géza „cimbalom iskola” 7-ik alaposan átdolgozott és bővített kiadása; ugyszintén a Magyar és Népszínházban nagy tetszéssel előadott újdonságok

Koldus és Királyfi

eredeti operett Széklay Kornélól.

3 fűzetben. - Ára 1 fűzetnek 3 korona netto.

„A mit az erdő mesél”

Gézy Istvántól.

Zenéjét szerzte: Mocsáry Imre.

Ára az összes daloknak 3 korona netto.

Megjelent és kapható:

SCHUNDA V. JOZSEF

cs. és kir. udv. szállító, hangszergyáros és zeneműkudó, a pedál-cimbalom feltalálójának

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 18. szám.

A m. kir. Opera, Nemzeti Színház, Népszínház, Vigaszínház és Magyar Színház szállítója.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb

PAP-an PAP-an PAP-an

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtől felj. 500 frtig.

Külön zongora-termék: hol a leghírnevebb zongorák jutányosan beszereshetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sarok) Zenepalota.

Árjegyzék egészen díjmentesen.

Veszek zálogházi cédulát régi arany ezüst árut brilliánt és gyémánt árát a legmagasabb árak mellett

FRIED A. óras és ékszerész

Kerepesi-ut 2. szám.

Magyar kir. Államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

(Reexpeditionális kedvezmény a temesvári raktárházak részére)

Az országos raktárházak részvénytársaság által.

Temesvár - Józsefváros állomáson létesített és nevezett állomással vágányösszeköttetésben lévő nyilvános áruraktárakba vasuton érkező és onnan vasuton továbbított gabona, búhelyes, olajpajzsok, olajpajzsok-liszt és orleményküldeményekre nézve, teljes kecsirakmányokban való szállítás esetén, a Magyarországi és Ausztria tárházaihoz betárolt és azokról reexpediált áruk kezelése és elszállítása 1899 évi január hó 1-től érvényes határozományok fenntartása mellett, a magyar vasuti kötelezői forgalomban 1 00 évi október 15-től kezdve a reexpeditio kedvezménye, vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendeltetési állomáshoz a továbbítás idején fennálló közvetlen díjtétel alkalmazása engedélyeztetik. Ezen kedvezmény oly viszony atokban nyer alkalmazást, a melyik forgalma a fennálló irányítási szabályok értelmében részben vagy egészen Temesvár - Józsefváros állomáson át vezetettik, de csak akkor, ha az illető küldemények a nevezett raktárházakra címzettnek és azok által a betárolás napjától számított 12 hónapon belül továbbítás céljából újból feadtatnak.

Meg van engedve a fuvarleveleken azon céget is megnevezni, mely a küldemények tulajdonosa, illetve közvetítője gyanánt szerepel.

A reexpeditio kedvezményeől ki vannak zárva oly küldemények, melyek utirány előírás tartalmazó fuvarlevelekké adtak fel.

A reexpeditio kedvezménye rendszerint a küldeményeknek a nevezett áruaktárból való továbbítása alkalmával rovatolás után alkalmazatik és pedig Temesvár - Józsefváros állomás által, a küldemények beérkezése alkalmával kiállított rovatlap kivonatát alapján, melyeknek az illető raktárház kezelésébe részéről azon irásbeli megkereséssel kell előtár lenniök, hogy küldemények közvetlen díjtételek alkalmazása mellett továbbításnak.

Ezen közvetlen díjtételeken kívül reexpeditionális illeték gyanánt 100 kgr.-kint 3 fillér számítottik. A küldemények betárolására, a szállítási díjak kiegyenlítésére, valamint az itt fel nem említett egyéb módózatokra nézve az előbb idézett tárházi határozományokban foglaltak mérvadóak.

Budapest, 1900. évi október hó 5-én.

A nagy. kir. Államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is. (Utánnyomás nem díjazatik.)

Jót, olcsó

árban adunk el: Egy télikabát 14 forinttól. Egy Saccóöltöny 14 forinttól. Egy gazdász szőrmekabát 14 frttől. Egy városi utazóbunda 24 forinttól. Egy havelok 8 frttől kezdve tiszta gypjuszövetből Kohn Heilmann és fiai az „Angol szobához” címzett legnagyobb férfi- és gyermekruha áruházában, Budapest, Károly-körút 12. földszint és I. em.

„A párisi világkiállításon a „grand-prix”-vel kitüntetve.”

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üditő ital és gyógycélokra szolgál

Ajánlják: Dr. Korányi és Dr. Kétyl egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénység, emésztési zavaroknál, gyengeségknél stb. kitűnő sikerrel használtatik. Árak vidékre kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack ..... 17 K. 50 F. 1 ..... 30 kis palack ..... 18 K. a fogyasztási adót is beleértve.

A láda és üres palackok 4 hónapon belüli bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden fűszer- és csemegekereskedésb és poharanként a „Quisiana Automata Buffet”-be is.

Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak

MEGRENDELÉS HELY: Királysöröző Budapest-Kőbánya.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.

Ma kedden, október 16-án

Rövid vendéjgáték! Rövid vendéjgáték!

Fenomenális! Szenzációs!

Első fellépte

Labounskaya

Mária k. a.-nak

a szt.-pétervári császári udvari színház első táncosnője és

Mlle Jane Ferrat

spanyol és francia énekesnő (Etoile de Paris et Madrid).

Ugymint az összes műerök.

Az előadás után a Somossy-Mulatótól omnibusok közlekednek minden irányban, ugymint Budára is.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. doánny nagytőzsdé, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénztáránál.

..... küld minden más költség nélkül. ....

Fratelli Deisinger

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

..... kávéhozattal üzlete, ... FIUME, ... ÁRLAP INGYEN.

Ha nincsen olasz vörös kereszt sorsjegye,

ugy ne sajnáljon bvenna néhány koronát és legyen résztulvezőre.

Már november 2-én van a húzás.

== A főnyeremény ==

35.000 lira aranyban.

3 darab 36 havi 2.88 koronás részletre.

5 darab 36 havi 4.70 koronás részletre.

Már az első részlet lefizetése után részt vesz a húzáson.

Sorsjegyeink a legzseresebbek, mivel a legtöbb főnyereményi Bankházzalunknál nyertek.

Hecht Bankház

Budapest, Ferenciek-tere 6.

Az első két részlet befizetése ellenében három részletet, tehát egy részletet ingyen nyugdíjazunk. - Megrendelések legelőcsőbbben postaiutalvánnyal eszközölhetők, a többi részlet befizetése portmentes. - Első ízben ajánlati díjra 45 fillérről több küldendő.

Tornatermek

teljes berendezését és felszerelését vidékre is, elvállal a legelőnyösebben

Seffer Antal

ipartelepe BUDAPEST, IV., Károly-u. 1., boltszám 12.

(Központi városház épület.)

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

Coralie és Tsa.

Bohózat 3 felvon. Irták Valabrégue és Hennequin Fordította Heitai Jenő.

Személyek:

Dufauret Jules	Góth	Thommerel	Bihari
Lucienne	Kalmár	Coralie	Hunyady
Lauro	Nikó L.	Etienne	Hegedűs
Glapissard	Vondrei	Liane	Berzsetei
Clémence	Haraszthy	„Fehérke”	Varsányi
Versaquette	Fenyvesi		

Kedzete 7 1/2 óraker.

HEFESZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. október hó 16-án.

San - Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Irták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones. George Preston Tollagi Jung-si Rózsa G. Poppy, leánya Bárdi G. Mi-Kui Tallián Bobbie, fia Raskó Szia Nyiri C. Dudley Fedák Pin-Szing Szécsi Yen-Ho Németh Szi-Kiang Nyéki San-Toy Kürü Hu-Ju Kaposi Csu-Li Kovács Kínai császár Ujvári Benson Szirmai Szing-Hi Szerdahelyi

Kedzete 7 óraker.

Nyilatkozat.

A nagymélt. cs. kir. közigazgatási bíróság 1899. október 14-én kelt 8130. számú és a nagymélt. cs. kir. kereskedelmi minisztérium 1899. december 25-én kelt 62828. számú döntvénye alapján ez a megjelölés:

„J. Klaps-toll”

a bécsi ipar- és kereskedelmi kamara védőjegylajstromában a mi részünkre van szöjel-zőnek beiktatva és csak nekünk áll kizárólagos jogunkban ez a megjelölés; a védőjegy jogunknak minden egyes esorbítására ellen a védőjegy-törvény (B. T. T. 19. sz. 1890. jan. 3. é. 13. és 25. § ai és a védőjegy-novella (B. T. T. 108. sz. 1925. jul. 30.) §. határozmányai alapján teljes erővel fogunk eljárni.

Carl Kuhn & Co. Bécsben,

gyári raktár: I. Stephansplatz Nr. 6.

SALZER

Erzsébetteri kioszk díoztermeiben

ma kedden
valamint
szerdán,
csütörtökön,
szombaton és
vasárnap

délutáni
katona
hangverseny

FOLIES CAPRICE.

Ma kiváló új műsor!

Előkészületben:

A bankóhamisítók.

Végül:

Aphrodite.

Nagy parodisztikus bohózat Leitner H.-től. Zenéje

Kmoch A.-től. — Személyek:

Berenike, Königin von Aegypten...	Weissné
Demetrius, ein Bildhauer	Rott
Chrysis	Fereneczné
Bachis	Scandlérné
Faustina	Vera
Miso	Eliso
Philodemus	Schönberg
Naukrates	Steinhardt
Timon	Ormai
Myrtokleia	Lendvai
Rhodus	Aranyossi
Der Oberpriester	Pleifer
Aphrodisia	Lengyel
Myrsota	Bayer
Mennolius, Sklave des Demetrius	Fürst
Sklaven, Läufer, Sänftenträger	

Spielt im Hause der Bachis, im griechischen Viertel zu Alexandrien.

Chamotte-cserépkályhák

modern színek és formákban

CHITZ ÁRMIN

Budapest, Lipót-körut 7/b.

Telefon.

Szolid munka! Olcsó árak!

Javítások gyorsan és lelkiismeretesen

jetellás mellett eszközöltekn.

!!Szabadalmazott fűtés!!

Magyar kir. államasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

A kézbesíthető és főlős szállítványok a vasnti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés útján d. e. 9 óraker az alább felsorolt állomások teherárúraktárában a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel maghivatik.

Budapest nyug. p. u. állomás 1900. október 18.
Szeged állomás 19., Arad állomás 18., Győr állomás 22., Pozsony állomás 22., Debrecen állomás 22., Budapest dpart állomás 25., Szatmár-Németi állomás 25., Kassa állomás 25., Szabadka állomás 29., Miskolc góm. p. u. állomás 29., Zágráb állomás 29., Budapest-Józsefváros 30., Pápa állomás 30., Kolozsvár állomás 30., Eszék állomás 31., Nagy-Várád állomás 31., Pécs állomás 31.

Budapest, 1900. évi október hóban.

VÉGE

a nemzetközi birok-versenyeknek

a budapesti nagy díjért

visszavonhatlanul: szerdán október 17-én.

Jegyek előre válthatók és előjegyezhetők Patzik Kertész Luiza tózséjében, Kristófer és Bécsi-utca sarok.

Döntőbirkózás

az I.-IV. díjakért (nehéz testsúlyoknak)

Kedden október 16 án

Hackenschmidt és Van der Berg
Kara Ahmed és Aimable
között.

Szerdán október 17-én.

Aimable és Van der Berg
Kara Ahmed és
Hackenschmidt
között.

Szerdán, utolsó nap. Vége.

Díjkiosztás.

Kitünő kávé-házi italok. Pontos kiszolgálás. Szeparék.

OLÁH

SÁNDOR
kitünő szólísta zenekarával minden este
* * hangversenyez. * *

Monopol-kávéház
Váci-körut 37.
Egész éjjel nyitva

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig. az Erdélyi Mintavendéglőben, VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

A hazától mindenekelőtt szerető igaz magyarnak jól esik azt tapasztalni, hogy utabban nálunk ismét dalban és zenében csak a magyart keresik, csak a magyart kedvelik. A magyar néma az, mely a magyarok önmaguk között, mely a magyarrai hű és hazasiet feleletlen képe. Ezen hazafias eszméről dr. ROZSA BANDI szellemben vezetett és tisztán magyar hatva, határozta el magát „HAZAM”-kévéházban működő Horváth Janost zenekara mellett jelöltü kiténő magyar játékokkal felkeltése a n. 6. kőszömgézt. Szíves látogatást kér Kis Follák, a „Hazám”-kávéház tulajdonosa

78.502. számhoz.

Vadászat-bérleti hirdetmény.

A magyar vallásalap tulajdonához tartozó és Pilis-Maróth, Pilis-Szent-Lélek és Pilis-Szent-Kereszt községek határában fekvő erdőben és a pilis-maróthi erdővel határos pilis-maróthi gazdasági területen gyakorolható vadászati jognak 1901. évi január hó első napjától 1910. évi december hó végéig terjedő tiz (10) év tartamára leendő bérbeadásra céljából folyó évi november hó tizenketedik (12) napján zárt ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

1. A vadászati terület két csoportba osztatott, u. m.: az első csoporthoz tartoznak a pilis-maróthi „A, B és C” üzemosztályba, valamint a pilis-szent-lelki „D” üzemosztályba sorolt, együttvéve mintegy 5091 kat. holdnyi erdő, nemkülönbén a 243 holdnyi pilis-maróthi gazdasági terület is, tehát együttvéve 5334 kat. hold;
- a második csoporthoz tartoznak a pilis-szent-lelki „E” üzemosztály, valamint a pilis-szent-kereszt „A és B” üzemosztályba sorolt, együttvéve 1830 kat. hold kiterjedésű erdők.
- Megjegyeztetik, hogy a pilis-szent-kereszt „B” üzemosztálynak a „stara lenia”-ig terjedő 1—5. számú osztagai, együttvéve 273 kat. hold területtel, ezen bérelthez nem tartoznak.
2. A vadállomány: szarvas, őz, vaddisznó, nyul szalonka stb.
3. Az egykoronás bélyeggel és az első csoport után kilencszáz (900) korona, a második csoport után háromszáz (300) korona bánatpénznek képzésben vagy megfelelő értékű állam-papirkban valamely alap. számtartósnágnál vagy kir. adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugtával ellátott ajánlatok, a melyek borítékán kiirandó, hogy az ajánlat mely vadászterületre (csoportra) vonatkozik,

folyó évi november hó 12-én déli 12 óráig

a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali főigazgatójánál (V. ker. Hold-utca 8. sz.) benyújtandók.

A mindenik csoportra külön-külön beigérendő bérösszeg olvashatóan kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő e föltételeket ismeri és föltétlenül elfogadja.

A csoportok csak egyikére vagy másikára is lehet ajánlatot tenni.

4. Az ajánlatok közötti szabad választás, valamint a visszautasítás joga, tekintet nélkül a beajánlott bérösszegre, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak tartatik fónn.

Később érkezett, avagy a föltételektől eltérő ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

5. A szerződési, valamint az árverési általános föltételek a minisztérium X-ik osztályában, a segédhivatali főigazgatónál, valamint Pilis-Maróth és Pilis-Szent-Keresztben az erdőgondnokságoknál betekinthezők.

Budapestben, 1900. évi október 6-án.
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumtól.

